

ZAKŁAD SŁUŻBY KRYMINALNEJ

179

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Maria Wysocka

USTAWOWE ZNAMIONA WYBRANYCH WYKROCZEŃ
PRZECIWKO MIENIU
– TABLICE POGLĄDOWE Z KOMENTARZEM

CENTRUM SZKOLENIA POLICJI

Legionowo 2018

Według stanu prawnego na dzień 15 października 2018 r.

Korekta, skład i druk:
Wydział Wydawnictw i Poligrafii
Centrum Szkolenia Policji w Legionowie
Nakład 35 egz.

Spis treści

Wykaz skrótów.....	4
Wstęp	5
Rozdział I. Kradzież i przywłaszczenie (art. 119 k.w.)	7
Rozdział II. Kradzież drzewa (art. 120 k.w.).....	15
Rozdział III. Szalbierstwo (art. 121 k.w.).....	19
Rozdział IV. Paserstwo (art. 122 k.w.)	23
Rozdział V. Kradzież z ogrodu (art. 123 k.w.)	34
Rozdział VI. Niszczenie cudzej rzeczy (art. 124 k.w.)	37
Rozdział VII. Niezawiadomienie o znalezieniu rzeczy (art. 125 k.w.)	42
Rozdział VIII. Kradzież, przywłaszczenie, umyślne niszczenie lub uszkodzenie rzeczy niemajątkowej (art. 126 k.w.).....	45
Rozdział IX. Wyrób wytrychów (art. 129 k.w.).....	48
Bibliografia	52
Literatura	52
Netografia	52

Wykaz skrótów

k.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2018 r. poz. 1600)

k.w. – ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2018 r. poz. 618, z późn. zm.)

k.c. – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2018 r. poz. 1025, z późn. zm.)

ochrZwU – ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2017 r. poz. 1840, z późn. zm.)

ochr. przyr. – ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r. poz. 1614)

ust. o lasach – ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2018 r. poz. 2129, z późn. zm.)

URZ – ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rzeczach znalezionych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1599 z późn. zm.)

och. usług świadczonych drogą elektr. – ustawa z dnia 5 lipca 2002 r. o ochronie niektórych usług świadczonych drogą elektroniczną opartych lub polegających na dostępie warunkowym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1341, z późn. zm.)

Prawu wykroczeń w polskim systemie prawa wyznaczono kilka celów i funkcji. Podstawowy cel to wykrycie i ukaranie sprawcy czynu zabronionego wyczerpującego ustawowe znamiona wykroczenia. Policja ma ustawowy obowiązek reagowania na wykroczenia. Na podstawie prawdziwych ustaleń faktycznych mających oparcie w materiale dowodowym funkcjonariusze Policji kierują wnioski o ukaranie do sądu bądź nakładają grzywny w drodze mandatów karnych. Problematykę zwalczania wykroczeń reguluje przede wszystkim procesowe prawo wykroczeń, które określa zasady wykrywania wykroczeń i ścigania ich sprawców.

Niniejsze opracowanie stanowi pomoc dydaktyczną dla uczestników szkoleń zawodowych podstawowych oraz szkoleń specjalistycznych prowadzonych przez szkoły policyjne. Przedstawiono w nim poszczególne typy wykroczeń z rozdziału XIV Kodeksu wykroczeń w celu umożliwienia prawidłowego kwalifikowania czynów przeciwko mieniu.

Podczas pełnienia funkcji nauczyciela policyjnego oraz realizowania zadań w jednostce terenowej (w komórkach kryminalnych i służby prewencyjnej), jak również podczas wykonywania obowiązków oskarżyciela publicznego poznałam trudności, z jakimi borykają się funkcjonariusze Policji w codziennej służbie w zakresie prawidłowej kwalifikacji prawnej czynu.

Uwzględniając powyższe, strukturę skryptu podzielono na wskazanie konkretnego artykułu z Kodeksu wykroczeń z podziałem na tryb ścigania i ustawowe znamiona czynu wraz z definicją pojęć oraz przykładami czynów w obszarze omawianych wykroczeń.

Mam nadzieję, że niniejsza publikacja przybliży słuchaczom przedmiotową tematykę i będzie stanowić istotną pomoc dydaktyczną, a także przyczyni się do stosowania właściwej wykładni prawa wykroczeń.

Autorka

Rozdział I

Kradzież i przywłaszczenie (art. 119 k.w.)

- § 1. Kto kradnie lub przywłaszcza sobie cudzą rzecz ruchomą, jeżeli jej wartość nie przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.
- § 2. Usiłowanie, podżeganie i pomocnictwo są karalne.
- § 3. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 dopuścił się go na szkodę osoby najbliższej, ściganie następuje na żądanie pokrzywdzonego.
- § 4. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1, można orzec obowiązek zapłaty równowartości ukradzonego lub przywłaszczonego mienia, jeżeli szkoda nie została naprawiona.

KOMENTARZ

Artykuł 119 k.w. określa dwa typy wykroczenia, tj. kradzież oraz przywłaszczenie cudzej rzeczy ruchomej, gdy jej wartość nie przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia. W przypadku przekroczenia tej kwoty sprawca popełni przestępstwo z art. 278 § 1 k.k. (kradzież cudzej rzeczy ruchomej), a w przypadku przywłaszczenia – przestępstwo z art. 284 § 1 k.k. (przywłaszczenie cudzej rzeczy ruchomej).

1. Pojęcia prawne występujące w tym artykule

- **rzecz** – to przedmiot materialny, który jest wyodrębniony, może samodzielnie występować w obrocie oraz przedstawia wartość majątkową (art. 45 k.c.);
- **rzecz ruchoma** – jest nią przedmiot spełniający kryteria rzeczy: przedmiot materialny, wyodrębniony z przyrody, mogący być samodzielnym przedmiotem obrotu (art. 45 k.c.), niebędący jednocześnie nieruchomością (art. 46 k.c. i art. 461 k.c.) ani częścią składową (art. 47 k.c.), ani przynależnością (art. 51 k.c.), a więc taki, którego położenie w przestrzeni może ulec zmianie¹; przytoczone rozumienie rzeczy ruchomej ustawodawca w art. 47 § 7 k.w. rozszerza na polski albo obcy pieniądz lub inny środek płatniczy, dokument uprawniający do otrzymania sumy pieniężnej albo zawierający obowiązek wypłaty kapitału, odsetek, udziału w zyskach albo stwierdzenie uczestnictwa w spółce; aby dana rzecz mogła być uznana za rzecz ruchomą w rozumieniu art. 119 § 1 k.w., musi przedstawiać określoną wartość majątkową, której górna granica wynosi 1/4 minimalnego wynagrodzenia za pracę; w przytoczonym przepisie ustawodawca nie określił dolnej granicy wartości majątkowej danego przedmiotu, aby mógł być on uznany za rzecz ruchomą²;
- **cudza rzecz ruchoma** – w świetle dyspozycji art. 119 § 1 k.w. przedmiotem czynności wykonawczej wykroczeń unormowanych w tym przepisie jest cudza rzecz ruchoma w prawie wykroczeń pojęcie to należy interpretować zgodnie z treścią art. 45 k.c. oraz art. 47

¹ <http://www.openlaw.com.pl/wikka.php?wakka=Ruchomosc> [dostęp: 2.10.2018 r.].

² P. Daniluk, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, <https://sip.legalis.pl/document-view.seam?documentId=mjxw62zogi2dkmjugm2tinboobqxlrugizdomjygyzq&groupIndex=0&rowIndex=0> [dostęp: 3.10.2018 r.].

- § 7 k.w.; wedle dyspozycji pierwszego z przytoczonych przepisów rzeczami są przedmioty materialne, czyli materialne części przyrody w stanie pierwotnym lub przetworzonym, na tyle wyodrębnione, że są traktowane jako dobra samoistne³;
- **mienie** – własność i inne prawa majątkowe (art. 44 k.c.);
 - **zabór** – bezprawne wyjęcie rzeczy spod władztwa osoby dotychczas władającej i objęcie jej przez sprawcę we własne władanie; jest to wykroczenie przepołowione z art. 278 § 1 k.k. (kradzież cudzej rzeczy ruchomej) i art. 284 § 1 k.k. (przywłaszczenie cudzej rzeczy ruchomej lub prawa majątkowego);
 - **kradzież** – polega na zaborze cudzej rzeczy ruchomej; istota kradzieży polega na zaborze cudzej rzeczy ruchomej, a więc wyjęciu jej przez sprawcę spod władztwa uprawnionej osoby i objęciu jej we własne władanie (tak A. Marek, E. Pływaczewski, A. Peczeniuk, *Kradzież i paserstwo*, s. 52; T. Grzegorzczak, *Kodeks wykroczeń*, 2013, s. 563)⁴; dla bytu wykroczenia z art. 119 k.w. postępowanie sprawcy powinno cechować się trwałością, gdyż chwilowe rozporządzenie cudzą rzeczą nie stanowi wykroczenia z art. 119, lecz może być jedynie rozpatrywane w płaszczyźnie wykroczenia z art. 127⁵;
 - **przywłaszczenie** – polega na tym, że sprawca, który wszedł w posiadanie cudzej rzeczy ruchomej legalnie, postępuje z nią jak z własną;
 - **przywłaszczenie rzeczy powierzonej (sprzeniewierzenie)** – polega na przywłaszczeniu rzeczy powierzonej (np. oddanie na przechowanie, użyczenie, zastawienie, wstawienie do komisju); jest to powierzenie rzeczy z zastrzeżeniem jej zwrotu;
 - **przywłaszczenie rzeczy znalezionej** – sprawca, znajdując rzecz zagubioną, wszedł przez przypadek w jej w posiadanie; na takiej osobie ciąży obowiązek powiadomienia w ciągu dwóch tygodni organu Policji lub innego organu państwowego albo poszukiwania właściciela; niedopełnianie tego obowiązku powoduje odpowiedzialność z art. 125 k.w. (patrz tabela nr 7); odpowie z art. 122 k.w. ten, kto zatrzyma rzecz znaną, którą dysponuje jak własną;
 - **usiłowanie** – w przypadku usiłowania zachowanie sprawcy polega na wykonaniu pewnych czynności zmierzających bezpośrednio do popełnienia czynu zabronionego, prowadzących do jego dokonania, które jednak z przyczyn niezależnych od sprawcy nie następuje; karę za usiłowanie wymierza się w granicach zagrożenia przewidzianego za dokonanie; ponadto nie podlega karze za usiłowanie, kto dobrowolnie odstąpił od czynu lub zapobiegł skutkowi stanowiącemu znamię czynu zabronionego;
 - **dokonanie** – zachodzi wówczas, gdy sprawca realizuje wszystkie znamiona opisane przy usiłowaniu osiągając zamierzony cel; przy wykroczeniu kradzieży dokonanie następuje w chwili wystąpienia skutku, tj. w momencie zawładnięcia i możliwością dysponowania rzeczą ruchomą przez sprawcę; w przypadku przywłaszczenia, gdy sprawca rozporządza cudzą rzeczą ruchomą jak własną;
 - **przywłaszczenie** – to upozorowanie sobie własności, polega na postępowaniu z rzeczą tak, jakby się było jej właścicielem, np. sprawca pożyczył rzecz, a następnie odmówił jej oddania; różnica między kradzieżą a przywłaszczeniem polega na tym, iż przy kradzieży sprawca dokonuje zaboru i następnie postępuje z zabraną rzeczą jak własną, a przy przywłaszczeniu rzecz legalnie znajduje się we władztwie sprawcy, a dopiero potem następuje nielegalne rozporządzanie tą rzeczą (odmowa zwrotu, sprzedaż itp.)⁶;

³ Tamże.

⁴ P. Daniluk, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, <https://sip.legalis.pl/document-view.seam?documentId=mjxw62zogi2dkmjugm2tinboobqxalrtge4domjwg43q&groupIndex=28&rowIndex=0> [dostęp: 5.03.2018 r.].

⁵ M. Bojarski, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, wyd. 7, 2016 r., <https://sip.legalis.pl/document-view.seam?documentId=mjxw62zogytkmjsgyidemroobqxalrtge4domjwg43q> [dostęp: 5 marca 2018 r.].

⁶ U. Kalina-Prasznica, *Mała encyklopedia prawa*, 2005, s. 473.

- **rzecz ruchoma** – ruchomością jest przedmiot spełniający kryteria rzeczy: przedmiot materialny, wyodrębniony z przyrody, mogący być samodzielny przedmiotem obrotu – zob. art. 45 k.c.), niebędący jednocześnie nieruchomością (art. 46 k.c. i art. 461 k.c.) ani częścią składową (zob. art. 47 k.c.), ani przynależnością (art. 51 k.c.), a więc taki, którego położenie w przestrzeni może ulec zmianie; kradzież lub przywłaszczenie paliwa (LPG, PB, ON) jest 1/4 minimalnego wynagrodzenia, a więc kradzież lub przywłaszczenie paliwa o wartości poniżej tej granicy stanowi wykroczenie, a powyżej przestępstwo; art. 130 § 1–3 k.w. wyłącza niektóre przypadki, w których czyn nie stanowi wykroczenia, tylko przestępstwo, tj. jeżeli przedmiotem czynu jest broń, amunicja, materiały lub przyrządy wybuchowe, sprawca popełnia kradzież z włamaniem, sprawca używa gwałtu na osobie albo grozi jego natychmiastowym użyciem, aby utrzymać się w posiadaniu zabranego mienia, gdy chodzi o zabranie innej osobie mienia w celu przywłaszczenia, gdy sprawca doprowadza człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności; przepisem szczególnym do art. 119 k.w. jest art. 7.1. ust. och. usług świadczonych drogą elektr. dotyczący nielegalnego podłączenia telewizora do płatnej sieci kablowej, według którego ten, kto w celu osiągnięcia korzyści majątkowej posiada lub używa urządzenie niedozwolone, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku; jeżeli sprawca używa urządzenia niedozwolonego wyłącznie na własne potrzeby, podlega grzywnie (art. 7.2. ust. och. usług świadczonych drogą elektr.); ponadto w katalogu czynów przepołowionych nie znajduje się i będzie zawsze przestępstwem ograbienie zwłok ludzkich, grobów i innych miejsc spoczynku zmarłego (art. 262 § 2 k.k.); kradzież programu komputerowego (art. 278 § 2 k.k.), kradzież środków odurzających, substancji psychotropowych, mleczka makowego lub słomy makowej (art. 64 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii), kradzież karty uprawniającej do podjęcia pieniędzy z automatu bankowego oraz kradzież energii (art. 278 § 5 k.k.); art. 131 k.w. – przepisy stosuje się także w razie popełnienia wykroczenia za granicą.

Wyjęcie rzeczy spod władztwa osoby uprawnionej i podjęcie działań mających na celu zabranie jej z miejsca, w którym się znajduje, które nie zostają jednak ukończone wyniesieniem rzeczy ze względu na interwencję osób trzecich, nie może zostać uznane za wypełnienie ustawowych znamion zaboru rzeczy. Dla ich realizacji, oprócz pozbawienia dysponenta władztwa nad rzeczą, konieczne jest objęcie tej rzeczy przez sprawcę we władanie. Brak tego drugiego elementu oznacza, iż zachowanie nie doprowadziło do powstania skutku opisanego jako znamię przestępstwa, nie stanowi więc jego dokonania. Spełnia natomiast wszystkie znamiona usiłowania zaboru cudzej rzeczy ruchomej w celu przywłaszczenia (por. wyrok SN z dnia 8 września 1989 r., V KRN 207/89, OSNPG 1990, nr 4, poz. 27). Wyjęcie spod władztwa osoby uprawnionej oraz oddalenie się sprawcy z miejsca zdarzenia z tą rzeczą, rozumiane być musi jako zrealizowanie obu konstytutywnych elementów decydujących o powstaniu skutku i w konsekwencji oceniane jako dokonanie przestępstwa kradzieży⁷.

2. Umyślność kradzieży lub przywłaszczenia

Niektóre wykroczenia opisane są w taki sposób, że mogą być popełnione tylko umyślnie, a zatem odpowiedzialność w takich wypadkach może zachodzić tylko wtedy, gdy zostanie ustalone, iż sprawca wykroczenia popełnił je umyślnie. Do takich wykroczeń należą te, które w swoich ustawowych znamionach zawierają wyraźne wskazania, że wykroczeniem jest jedynie czyn umyślny, bądź też takie, w których nie jest to wyraźnie wskazane, lecz z istoty wykroczenia wynika, że karalne są jedynie działania umyślne. Do tych ostatnich zaliczyć trzeba wykroczenie z art. 119 § 1 k.w., jako że kradzież należy do wykroczeń kierunkowych, które mogą być popełnione wyłącznie w zamiarze bezpośrednim. Podmiotową cechą kradzieży jest zabór w celu

⁷ M. Dąbrowska-Kardas, P. Kardas, *Przestępstwa przeciwko mieniu*, wyd. Zakamycze 1999, s. 38.

przywłaszczenia, czyli chęć włączenia skradzionego mienia do majątku sprawcy lub postąpienia z nim, jak z własnym (wyr. SN z 29.10.2001 r., Prok. i Pr. III KKN 364/01, 2002, Nr 3, poz. 14)⁸.

3. Kradzież lub przywłaszczenie jako czyn przepołowiony

Aby dana rzecz mogła być uznana za rzecz ruchomą w rozumieniu art. 119 § 1 k.w., musi przedstawiać określoną wartość majątkową, której górna granica wynosi 1/4 minimalnego wynagrodzenia za pracę. W przytoczonym przepisie ustawodawca nie określił dolnej granicy wartości majątkowej danego przedmiotu, aby mógł być on uznany za rzecz ruchomą.

Użyty w art. 119 § 1 k.w. termin „cudza rzecz ruchoma” w wypadku stypizowanego w tym przepisie (obok kradzieży) przywłaszczenia rzeczy obejmuje swoim zakresem wszystkie rodzaje cudzych rzeczy ruchomych o wartości nieprzekraczającej kwoty 1/4 minimalnego wynagrodzenia, w tym znalezione i przywłaszczone (z wyłączeniem tych, których enumeratywnie dotyczy art. 130 § 1 pkt 2 k.w., oraz przywłaszczonego w lesie drzewa wyrąbanego lub powalonego); zob. T. Krawczyk, *Glosa do wyr. SN z 26.6.2007 r.*, IV KK 73/07, PiP 2009, Nr 10, s. 138. Należy również w tym miejscu wskazać na stanowisko SN, zgodnie z którym „wartość szkody” nie może być utożsamiana z wartością „cudzej rzeczy”, albowiem to brzmienie odpowiednich przepisów warunkuje kryteria wartościowania, a wobec zaboru cudzej rzeczy należy kierować się wartością rzeczy – odmiennie niż przy wykroczeniu uszkodzenia cudzej rzeczy, gdzie istotna jest wysokość samej szkody (post. SN z 26.9.2012 r., Legalis), II KK 223/12⁹.

Kradzież lub przywłaszczenie jest czynem przepołowionym, jeżeli zachowanie sprawcy dotyczy następujących rzeczy niżej opisanych:

Gaz ziemny nie jest energią, o której mowa w art. 278 § 5 k.k., ale wchodzi w skład znamienia (desygnatów pojęcia) „cudza rzecz ruchoma”, użytego w § 1 art. 278 k.k. Skradziony przez oskarżonego gaz ziemny to tylko nośnik energii, będący przedmiotem czynności wykonawczej, określonym zbiorczo w tym ostatnim przepisie. Kradzież rzeczy ruchomej, której wartość nie przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia, stanowi wykroczenie określone w art. 119 § 1 k.w. Zabór gazu ziemnego wartości 27,12 zł realizuje znamiona tego wykroczenia (zob. wyr. SN z 27.2.2008 r., V KK 397/07, OSNKW 2008, Nr 8, poz. 60)¹⁰.

Brak jest przeszkód, aby przedmiotem czynności wykonawczych wykroczeń unormowanych w art. 119 § 1 k.w. była **woda**, którą można, podobnie jak gaz, wyodrębnić w zamykanych zbiornikach, rurociągach i innych pojemnikach (tak Z. Kukuła, *Przestępstwo kradzieży*, s. 62; zob. również SN w post. z 6.6.2006 r., I KZP 15/06, OSNwSK 2006, poz. 1217).

Brak jest również przeszkód, aby przedmiotem czynności wykonawczych wykroczeń unormowanych w art. 119 § 1 k.w. było **drzewo w stanie surowym**, o ile zachowanie sprawcy nie ma miejsca w lesie (tak trafnie SN w post. z 10.2.2004 r., VKK 358/03, OSNwSK 2004, poz. 290), a wartość drzewa nie przekracza wysokości 1/4 minimalnego wynagrodzenia za pracę. Podobnie **drzewo przerobione na materiał budowlany lub inny użytkowy** może jako drewno stanowić przedmiot czynności wykonawczej typu wykroczenia określonego w art. 119 § 1 k.w. (tak SN w wyr. z 3.9.2009 r., V KK 171/09, OSNKW 2010, Nr 2, poz. 16), jeżeli jego wartość nie przekracza wysokości 1/4 minimalnego wynagrodzenia za pracę. Z uwagi na zasadę specjalności

⁸ M. Bojarski, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, <https://sip.legalis.pl/document-view.seam?documentId=mjxw62zogytkmjsgiydemroobqxalrtge4domjwg43q> [dostęp: 5 marca 2018 r.].

⁹ P. Daniluk, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, <https://sip.legalis.pl/document-view.seam?documentId=mjxw62zogi2dkmjugm2tinboobqxalrugizdomjgyzq&groupIndex=0&rowIndex=0> [dostęp: 3.10.2018 r.].

¹⁰ M. Bojarski, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, <https://sip.legalis.pl/document-view.seam?documentId=mjxw62zogytkmjsgiydemroobqxalrtge4domjwg43q> [dostęp: 5 marca 2018 r.].

(*lex specialis*) przedmiotem czynności wykonawczych wykroczenia kradzieży unormowanego w art. 119 § 1 k.w. nie mogą być **wyrąbane gałęzie, korzenie albo krzewy**, bo przepis ten jest wyłączony przez przepis specjalny przewidziany w art. 148 § 1 pkt 2 k.w. (tak trafnie SN w uchw. z 19.8.1993 r., I KZP 17/93, OSNKW 1993, Nr 9–10, poz. 54, oraz z 29.8.1989 r., V KZP 17/89, OSNKW 1989, Nr 7–12, poz. 51)¹¹.

Kradzież drzewa a kradzież drewna

Pojęcie „drzewa”, o którym mowa w art. 290 § 2 k.k. oraz w art. 120 k.w., dotyczy drzewa w stanie surowym, tj. takim, w jakim pozostało w lesie po wyrąbaniu lub powaleniu. W razie przerobienia takiego wyrąbanego lub powalonego drzewa na materiał budowlany lub inny materiał użytkowy drzewo otrzymało już inną postać (np. drewna) i inną wartość, traci postać drzewa, o którym mowa w wymienionych przepisach. Wyrąbane lub powalone drzewo, jeżeli przed kradieżą zostało przerobione na materiał budowlany lub inny użytkowy, może stanowić przedmiot czynności wykonawczej w typie wykroczenia określonego w art. 119 § 1 k.w. albo typie przestępstwa określonym w art. 278 § 1 lub 3 k.k. (wyr. SN z 12.3.2012 r., IV KK 381/14, KZS 2015, Nr 5, poz. 30)¹².

4. Kradzież i przywłaszczenie jako czyny nieprzepełowione

Nie stanowią wykroczenia z art. 119 k.w. sytuacje wymienione w art. 130 k.w.

Art. 130 § 1–3 k.w. wyłącza niektóre przypadki, gdzie czyn nie stanowi wykroczenia, tylko przestępstwo, tj. jeżeli przedmiotem czynu jest broń, amunicja, materiały lub przyrządy wybuchowe, sprawca popełnia kradzież z włamaniem, sprawca używa gwałtu na osobie albo grozi jego natychmiastowym użyciem, aby utrzymać się w posiadaniu zabranego mienia, gdy chodzi o zabranie innej osobie mienia w celu przywłaszczenia, gdy sprawca doprowadza człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności.

Nie jest czynem przepełowionym, a stanowi przestępstwo z art. 7.1. Ust. och. Usług świadczonych drogą elektr. czyn dotyczący nielegalnego podłączenia telewizora do płatnej sieci kablowej, według którego ten, kto w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, posiada lub używa urządzenie niedozwolone, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku. Jeżeli sprawca używa urządzenia niedozwolonego wyłącznie na własne potrzeby, podlega grzywnie (art. 7.2. Ust. och. Usług świadczonych drogą elektr.).

Ponadto w katalogu czynów przepełowionych nie znajduje się i będzie zawsze przestępstwem ograbienie zwłok ludzkich, grobów i innych miejsc spoczynku zmarłego (art. 262 § 2 k.k.), uzyskanie bez zgody osoby uprawnionej programu komputerowego w celu osiągnięcia korzyści majątkowej (art. 278 § 2 k.k.), kradzież środków odurzających, substancji psychotropowych, mlecza makowego, słomy makowej lub nowej substancji psychoaktywnej (art. 64 Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii), kradzież karty uprawniającej do podjęcia pieniędzy z automatu bankowego oraz kradzież energii (art. 278 § 5 k.k.).

Rzeczą ruchomą w rozumieniu art. 119 § 1 k.w. nie jest **energia**, której zabór stanowi przestępstwo określone w art. 278 § 5 k.k. (tak trafnie SN w uchw. z 13.12.2000 r., I KZP 43/00, OSNKW 2001, Nr 1–2, poz. 4, oraz w wyr. z 7.10.2014 r., V KK 200/14, Legalis). Inaczej natomiast należy ocenić możliwość uznania za przedmiot czynności wykonawczej, polegającej na zaborze w celu przywłaszczenia, nośników energii, które da się oddzielić od **energii, a więc węgla, benzyny, oleju napędowego, gazu płynnego do napędzania silników samochodowych wlanych do zbiornika pojazdu czy gazu ziemnego zgromadzonego w butlach** i przeznaczonych do użytku w gospodarstwach domowych. Brak jest przeszkód, aby uznać wymie-

¹¹ P. Daniluk, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, <https://sip.legalis.pl/document-view.seam?documentId=mjxw62zogi2dkmjugm2tinboobqxlrugizdomjygyzq&groupIndex=0&rowIndex=0> [dostęp: 3.10.2018 r.].

¹² M. Bojarski, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, <https://sip.legalis.pl/document-view.seam?documentId=mjxw62zogytkmjsgyidemroobqxlrtge4domjwg43q> [dostęp: 5 marca 2018 r.].

nione nośniki energii za przedmioty czynności wykonawczych wykroczenia unormowanego w art. 119 § 1 k.w. (tak trafnie SN w post. z 9.6.2006 r., I KZP 14/06, OSNKW 2006, Nr 7–8, poz. 67, oraz w wyr. z 27.2.2008 r., V KK 397/07, OSNKW 2008, Nr 8, poz. 60)¹³.

Zawarte w art. 278 § 5 k.k. sformułowanie „przepisy § 1, 3 i 4 stosuje się odpowiednio” oznacza zastosowanie do wypadku kradzieży energii, wyłącznie znamion przestępstwa kradzieży i przewidzianych za to przestępstwo sankcji. Przepis art. 119 § 1 k.w., w którym przedmiot czynności wykonawczej określony został jako „cudza rzecz ruchoma”, nie ma zatem zastosowania do kradzieży energii (uchw. SN z 13.12.2000 r., I KZP 43/00, OSNKW 2001, Nr 1–2, poz. 4)¹⁴.

Kradzież substancji psychotropowych, mlecza makowego, słomy makowej lub nowych substancji psychoaktywnych

Z uwagi na zasadę specjalności (*lex specialis*) przedmiotem czynności wykonawczych wykroczenia kradzieży unormowanego w art. 119 § 1 k.w. nie mogą być środki odurzające, substancje psychotropowe, mleczko makowe lub słoma makowa, bo w tym zakresie jak zgodnie wskazuje się w doktrynie (zob. w: *Ustawa o przeciwdziałaniu*, red. W. Kotowski, B. Kurzępa, A. Ważny, s. 440; *Ustawa o przeciwdziałaniu*, red. P. Kładoczny s. 106) – sprawca ponosi odpowiedzialność za przestępstwo określone w art. 64 ust. 1 ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. z 2018 r. poz. 1030, 1490, 1669)¹⁵.

Według znowelizowanej w 2018 r. ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, jeżeli przedmiotem kradzieży są „dopalacze” określone mianem jako „nowe substancje psychoaktywne” sprawca ponosi odpowiedzialność za przestępstwo art. 64 ust. 1 ustawy z 29.07.2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. z 2018 r. poz. 1030, 1490, 1669).

Kradzież karty bankomatowej, płatniczej, kredytowej

Tylko kradzież karty bankomatowej (a więc karty uprawniającej jedynie do podjęcia pieniędzy z automatu bankowego) wypełnia znamiona występku z art. 278 § 5 k.k. Natomiast kradzież karty uprawniającej do zapłaty za towar lub usługę, czyli tzw. karty płatniczej w ścisłym tego słowa znaczeniu oraz karty uprawniającej do wypłaty gotówki lub zapłaty z wykorzystaniem kredytu bankowego, czy tzw. karty kredytowej w zależności od wartości przedmiotu zaboru, może wypełniać znamiona kradzieży w typie podstawowym z art. 278 § 1 k.k., gdy wartość przedmiotu zaboru przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia lub wykroczenia z art. 119 § 1 k.w., jeżeli wartość przedmiotu zaboru nie przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia. W wypadku kradzieży karty spełniającej funkcję płatniczą wartość przedmiotu zaboru stanowi całość dostępnego na jej podstawie pieniądza bankowego znajdującego się w chwili zaboru na rachunku jej posiadacza (wyr. SA we Wrocławiu z 28.12.2011 r., II AKA 385/11, OSA we Wrocławiu 2012, Nr 1, poz. 239)¹⁶.

5. Zakres odpowiedzialności za kradzież lub przywłaszczenie z art. 119 k.w.

Odpowiedzialność za wykroczenia unormowane w art. 119 § 1 k.w. nie odnosi się wyłącznie do sprawstwa w formie dokonania. Ustawodawca w przypadku tych wykroczeń przewiduje również karalność **usiłowania** popełnienia tych czynów (art. 119 § 2 k.w.

¹³ P. Daniluk, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, <https://sip.legalis.pl/document-view.seam?documentId=mjxw62zogi2dkmjugm2tinboobqxlrugizdomjygyzq&groupIndex=0&rowIndex=0> [dostęp: 3.10.2018 r.].

¹⁴ M. Bojarski, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, <https://sip.legalis.pl/document-view.seam?documentId=mjxw62zogytkmjsgiydemroobqxlrtge4domjwg43q> [dostęp: 5 marca 2018 r.].

¹⁵ P. Daniluk, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, <https://sip.legalis.pl/document-view.seam?documentId=mjxw62zogi2dkmjugm2tinboobqxlrugizdomjygyzq&groupIndex=0&rowIndex=0> [dostęp: 3.10.2018 r.].

¹⁶ M. Bojarski, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, <https://sip.legalis.pl/document-view.seam?documentId=mjxw62zogytkmjsgiydemroobqxlrtge4domjwg43q> [dostęp: 5 marca 2018 r.].

w zw. z art. 11 § 1 i 2 k.w.). Odpowiedzialność mogą również ponieść osoby, które udzieliły pomocy do popełnienia tych wykroczeń czy też do popełnienia tych czynów podżęgały (art. 119 § 2 k.w.), ale tylko wtedy, gdy bezpośredni sprawca ich dokonał (art. 14 § 1 k.w.). W prawie wykroczeń usiłowanie nieudolne jest bezkarne (zob. J. Raglewski, *Konstrukcja*, s. 294), w związku z czym nie popełnia wykroczenia sprawca, który usiłuje dokonać kradzieży rzeczy, ale np. portfel zabrany przez sprawcę okazał się pusty, czy też nie było w nim żadnych pieniędzy, których zabór był zamiarem sprawcy (tak SN w wyr. z 19.1.2016 r., V KK 401/15, Legalis)¹⁷.

¹⁷ P. Daniluk, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, <https://sip.legalis.pl/document-view.seam?documentId=mjxw62zogi2dkmjugm2tinboobqxlrugizdomjygyzq&groupIndex=0&rowIndex=0> [dostęp: 3.10.2018 r.].

Tabela nr 1. Kradzież i przywłaszczenie (art. 119 k.w.)

Tryb ścigania	§ 1 – z urzędu albo na żądanie pokrzywdzonego, jeżeli sprawca dopuścił się czynu na szkodę osoby najbliższej	
Typy	§ 1 – podstawowy, § 2, § 3 – informacyjny	
Przedmiot ochrony	ogólny	ogół stosunków społecznych dotyczących szeroko pojętej kwestii własności rzeczy
	grupowy (rodzajowy)	mienie, własność i inne prawa majątkowe związane z mieniem ruchomym
	bezpośredni (indywidualny)	własność, posiadanie, oraz inne prawa rzeczowe i obligacyjne do rzeczy ruchomej
Strona przedmiotowa	zachowanie się sprawcy	polega na działaniu
	przedmiot czynu	cudza rzecz ruchoma o wartości do 1/4 minimalnego wynagrodzenia (części składowe ruchomości, części składowe nieruchomości, dokument stwierdzający uczestnictwo w spółce (np. akcje, świadectwa udziałowe, udziały w spółce), polski lub obcy pieniądz lub inny środek płatniczy, dokument uprawniający do otrzymania sumy pieniędzy, czek, weksle, obligacje, bony premiowe, dokument zawierający obowiązek wypłaty kapitału, odsetek lub udziału w zyskach albo stwierdzenie uczestnictwa w spółce; przedmioty o wartości „niemajątkowej” podlegają ochronie na mocy przepisu art. 126 k.w.
	okoliczności modalne (czas, miejsce, sposób, narzędzia, sytuacja)	w chwili czynności sprawczej
	skutek	wykroczenie materialne; przy kradzieży – wyjęcie rzeczy spod władztwa osoby uprawnionej i pozbawienie możliwości władania nią; przy przywłaszczeniu – bezprawne rozporządzenie cudzym mieniem ruchomym poprzez włączenie go do swojego majątku
	związek przyczynowo-skutkowy	zachodzi pomiędzy zachowaniem się sprawcy a skutkiem jego czynu, tj. w wyniku kradzieży lub przywłaszczenia cudzej rzeczy ruchomej następuje pozbawienie możliwości władania nią przez osobę uprawnioną
Podmiot	powszechny	
Strona podmiotowa	wykroczenie popełnione umyślnie w zamiarze bezpośrednim; wykroczenie kierunkowe, gdyż celem działania sprawcy jest przywłaszczenie	

Rozdział II

Kradzież drzewa (art. 120 k.w.)

- § 1. Kto w celu przywłaszczenia dopuszcza się wyrębu drzewa w lesie albo kradnie lub przywłaszcza sobie z lasu drzewo wyrąbane lub powalone, jeżeli wartość drzewa nie przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.
- § 2. Usiłowanie oraz podżeganie i pomocnictwo są karalne.
- § 3. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1 orzeka się nawiązkę w wysokości podwójnej wartości wyrąbanego, ukradzionego lub przywłaszczonego drzewa, a ponadto, jeżeli ukradzione lub przywłaszczone drzewo nie zostało odebrane, orzeka się obowiązek zapłaty jego równowartości.

KOMENTARZ

Art. 120 k.w. określa czynność sprawczą polegającą na wyrębie drzewa w lesie w celu przywłaszczenia albo kradzieży lub przywłaszczeniu z lasu drzewa wyrąbanego lub powalonego.

1. Pojęcia prawne występujące w tym artykule:

- **kradzież** – patrz komentarz do art. 119 k.w.;
- **przywłaszczenie** – patrz komentarz do art. 119 k.w.;
- **las** – (zgodnie z art. 3 ust. o lasach) grunt o zwartej powierzchni co najmniej 0,10 ha, pokryty roślinnością leśną (uprawami leśnymi) – drzewami i krzewami oraz runem leśnym – lub przejściowo jej pozbawiony – przeznaczony do produkcji leśnej lub stanowiący rezerwat przyrody lub wchodzący w skład parku narodowego albo wpisany do rejestru zabytków albo grunt związany z gospodarką leśną, zajęty pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, urządzenia melioracji wodnych, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, tereny pod liniami energetycznymi, szkółki leśne, miejsca składowania drewna, a także wykorzystywany na parkingi leśne i urządzenia turystyczne;
- **drzewo** – (zgodnie z art. 5 ust. o ochr. przyr.) wieloletnia roślina o zdrewniałym jednym pędzie głównym (pniu) albo zdrewniałych kilku pędach głównych i gałęziach tworzących koronę w jakimkolwiek okresie podczas rozwoju rośliny;
- **krzew** – (zgodnie z art. 5 ust. o ochr. przyr.) wieloletnia roślina rozgałęziająca się na wiele równorzędnych zdrewniałych pędów, nietworząca pnia ani korony, niebędąca pnączem;
- **usiłowanie** – zachowanie sprawcy polegające na wykonaniu pewnych czynności zmierzających do popełnienia czynu zabronionego prowadzących do jego dokonania, które jednak z przyczyn niezależnych od sprawcy nie następuje; karę za usiłowanie wymierza się w granicach zagrożenia przewidzianego za dokonanie; ponadto nie podlega karze za usiłowanie, kto dobrowolnie odstąpił od czynu lub zapobiegł skutkowi stanowiącemu znamię czynu zabronionego;

- **dokonanie** – zachodzi wówczas, gdy sprawca realizuje wszystkie znamiona opisane przy usiłowaniu, osiągając zamierzony cel.

2. Wyrąb drzewa (usiłowanie a dokonanie)

Istota wyrębu drzewa polega na odłączeniu go od podłoża w sensie odcięcia od korzeni albo wyrwania lub wykopania z korzeniami (T. Grzegorzcyk, *Kodeks wykroczeń*, 2013, s. 567). Z wyrębem drzewa mamy do czynienia w chwili rozłączenia drzewa od korzeni, a wszelkie wcześniejsze etapy aktywności sprawcy należy traktować jako usiłowanie wyrębu (zob. w: T. Bojarski, *Kodeks wykroczeń*, 2015, s. 481; odmiennie T. Grzegorzcyk, *Kodeks wykroczeń*, 2013, s. 567).

3. Kradzież a przywłaszczenie drzewa

Kradzież – czynność wykonawcza sprawcy wykroczenia unormowanego w art. 120 § 1 k.w. polega nie tylko na wyrębie drzewa, ale również na kradzieży drzewa wyrąbanego lub powalonego w lesie. W przypadku wspomnianej czynności wykonawczej drzewo musi być wyrąbane lub powalone już wcześniej przez inną osobę niż sprawca albo w wyniku działania sił przyrody (T. Grzegorzcyk, *Kodeks wykroczeń*, 2013, s. 567).

Przywłaszczenie – czynność wykonawcza sprawcy wykroczenia unormowanego w art. 120 § 1 k.w. polegająca nie tylko na wyrębie drzewa, ale również na przywłaszczeniu drzewa wyrąbanego lub powalonego w lesie. W przypadku wspomnianej czynności wykonawczej drzewo musi być wyrąbane lub powalone już wcześniej przez inną osobę niż sprawca przywłaszczenia albo w wyniku działania sił przyrody, a sprawca wchodzi we władanie tego drzewa w sposób legalny¹⁸.

4. Drzewo w lesie jako przedmiot czynności wykonawczej

Przedmiotem czynności wykonawczej wykroczeń unormowanych w art. 120 § 1 k.w. jest drzewo w lesie. Należy jednak podkreślić, że chodzi tu o drzewo w stanie surowym (tak trafnie SN w wyr. z 3.9.2009 r., V KK 171/09, OSNKW 2010, Nr 2, poz. 16, a także w wyr. z 12.3.2015 r., IV KK 381/14, Legalis), a wartość drzewa nie przekracza wysokości 1/4 minimalnego wynagrodzenia za pracę. Z takim drzewem nie mamy do czynienia w przypadku przerobienia drzewa na materiał budowlany lub inny użytkowy, które wtedy może stanowić przedmiot czynności wykonawczej typu wykroczenia określonego w art. 119 § 1 k.w. (tak SN w wyr. z 3.9.2009 r., V KK 171/09, OSNKW 2010, Nr 2, poz. 16). W przypadku pocięcia drzewa na kawałki mamy już do czynienia z drewnem (zob. wyr. SN z 16.7.2013 r., III KK 196/13, Legalis). Z uwagi na zasadę specjalności (*lex specialis*) przedmiotem czynności wykonawczych wykroczeń unormowanych w art. 120 § 1 k.w. nie mogą być gałęzie, korzenie albo krzewy, bo przepis ten jest wyłączony przez przepis specjalny przewidziany w art. 148 § 1 pkt 2 k.w. (tak trafnie SN w uchw. z 19.8.1993 r., I KZP 17/93, OSNKW 1993, Nr 9–10, poz. 54, oraz z 29.8.1989 r., V KZP 17/89, OSNKW 1989, Nr 7–12, poz. 51)¹⁹.

Pojęcie „drzewo”, o którym mowa w art. 290 § 2 k.k. oraz w art. 120 k.w., dotyczy drzewa w stanie surowym, tj. takim, w jakim pozostało w lesie po wyrąbaniu lub powaleniu. **W razie przerobienia takiego wyrąbanego lub powalonego drzewa na materiał budowlany lub inny materiał użytkowy drzewo otrzymało już inną postać (np. drewna) i inną wartość, traci postać drzewa**, o którym mowa w wymienionych przepisach. Wyrąbane lub powalone drzewo, jeżeli przed kradzieżą zostało przerobione na materiał budowlany lub inny użytkowy, może stanowić przedmiot czynności wykonawczej w trybie wykroczenia określonego w art. 119 § 1 k.w. albo typie przestępstwa określonym w art. 278 § 1 lub 3 k.k. (zob. wyr. SN z 3.9.2009 r., V KK 171/09, OSNKW 2010, Nr 2, poz. 16). Przepis art. 120 k.w. obejmuje nie

¹⁸ P. Daniluk, P. Gensikowski, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, <https://sip.legalis.pl/documentview.seam?documentId=mjxw62zogi2dkmjugm2tinboobqalrugizdomjygy4a&groupIndex=1&rowIndex=0> [dostęp: 3.10.2018 r.].

¹⁹ Tamże.

tylko – jak art. 290 § 1 k.k. – nielegalny wyrąb drzewa w lesie, lecz również kradzież i przywłaszczenie drzewa wyrąbanego lub powalonego (wyr. SN z 23.4.2015 r., V KK 50/15, Prok. i Pr. 2015, Nr 7–8, poz. 6).

5. Granica między przestępstwem a wykroczeniem

Kwota ta (1/4 minimalnego wynagrodzenia) stanowi granicę między przestępstwem z art. 278 § 1 lub art. 284 § 1 k.k. a wykroczeniem z art. 119 k.w. wówczas, gdy przedmiotem czynu jest drzewo wyrąbane lub powalone w innym miejscu niż las; wówczas zachowanie takie nie jest objęte art. 120 § 1 k.w. Ta granica też wchodzi w grę, gdy przedmiotem czynu nie jest drzewo, a drewno. Zgodnie ze znaczeniem językowym, drewnem jest „ścięte drzewo, oczyszczone z gałęzi i kory, surowiec otrzymany ze ściętych drzew”. Z tego wynika, że drzewo nie traci takiego przymiotu, gdy zostanie wyrąbane lub powalone, o ile nie zostały obcięte gałęzie i usunięta kora; zazwyczaj jest ono w takim stanie, jak zostało ścięte. R.A. Stefański, *Glosa do wyroku SN z 1.12.2008 r.*, V KK 386/08, WPP 2009, Nr 3, poz. 121²⁰.

6. Przypadki niestanowiące wykroczenia z art. 120 k.w.

Czyn polegający na wyrębie gałęzi, korzeni lub krzewów czy karczowaniu pniaków stanowi wykroczenie z art. 148 k.w. Podobnie jest w przypadku ich kradzieży²¹. Natomiast kradzież drzewa, które nie znajduje się na terenie lasu, pociąga za sobą odpowiedzialność (w zależności od jego wartości) za przestępstwo lub wykroczenie kradzieży (art. 278 k.k. lub art. 119 k.w).²² Art. 130 § 3 k.w. wyłącza niektóre przypadki, gdzie czyn nie stanowi wykroczenia, tylko przestępstwo, tj. gdy sprawca używa gwałtu na osobie albo grozi jego natychmiastowym użyciem, aby utrzymać się w posiadaniu zabranego mienia, gdy chodzi o zabranie innej osobie mienia w celu przywłaszczenia, gdy sprawca doprowadza człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności.

7. Obligatoryjna nawiązka

Za wykroczenie z art. 120 § 3 k.w. przewiduje obligatoryjną nawiązkę w wysokości podwójnej wartości wyrąbanego, ukradzionego lub przywłaszczonego drzewa. W przypadku gdy drzewo nie zostało odebrane – obligatoryjnie orzeka się obowiązek zapłaty jego równowartości²³.

²⁰ M. Bojarski, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, <https://sip.legalis.pl/document-view.seam?documentId=mjxw62zogytkmjsgiydemroobqxlrugizdomjygy4a&groupIndex=2&rowIndex=0> [dostęp: 3.10.2018 r.].

²¹ Tamże.

²² Tamże.

²³ Tamże.

Tabela nr 2. Wyrąb, kradzież drzewa z lasu (art. 120 k.w.)

Tryb ścigania	§ 1 – z urzędu	
Typy	§ 2 i 3 – informacyjny	
Przedmiot ochrony	ogólny	ogół stosunków społecznych dotyczących szeroko pojętej kwestii własności rzeczy
	grupowy (rodzajowy)	mienie (tj. własność i inne prawa majątkowe w rozumieniu art. 44 k.c.)
	bezpośredni (indywidualny)	własność, posiadanie oraz inne prawa do drzew rosnących w lesie, oraz sam las jako dobro narodowe
Strona przedmiotowa	zachowanie się sprawcy	polega na działaniu (w celu przywłaszczenia dokonuje wyrębu drzewa w lesie albo kradnie lub przywłaszcza sobie z lasu drzewo wyrąbane lub powalone)
	przedmiot czynu	rosnące w lesie drzewo, wyrąbane lub powalone o wartości $\frac{1}{4}$ minimalnego wynagrodzenia
	okoliczności modalne (czas, miejsce, sposób, narzędzia, sytuacja)	las, wyrąb drzewa może nastąpić za pomocą piły, siekiery, za pomocą jego wyrywania lub wykopania
	skutek	wykroczenie materialne polega wyrębie drzewa w lesie albo kradzieży lub przywłaszczeniu z lasu drzewa wyrąbanego lub powalonego, jeżeli wartość drzewa nie przekracza $\frac{1}{4}$ minimalnego wynagrodzenia
	związek przyczynowo-skutkowy	zachodzi pomiędzy zachowaniem się sprawcy, a skutkiem jego czynu, tj. w wyniku kradzieży następuje pozbawienie możliwości władania drzewem przez osobę uprawnioną
Podmiot	powszechny; w przypadku gdyby w lesie kradzieży dokonał pracownik leśnictwa, popełni przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. (przekroczenie uprawnień, które mu przysługują) i z art. 120 § 1 k.w. bądź 278 k.k. (w zależności od kwoty skradzionego drzewa)	
Strona podmiotowa	wykroczenie popełnione umyślnie, gdyż cel przywłaszczenia, tj. wyrąb drzewa, może być realizowany tylko umyślnie w zamiarze bezpośrednim. Wykroczenie kierunkowe	

Rozdział III

Szalbierstwo

(art. 121 k.w.)

- § 1. Kto, pomimo nieuiszczenia dwukrotnie nałożonej na niego kary pieniężnej określonej w taryfie, po raz trzeci w ciągu roku bez zamiaru uiszczenia należności wyłudza przejazd koleją lub innym środkiem lokomocji, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.
- § 2. Tej samej karze podlega, kto bez zamiaru uiszczenia należności wyłudza pożywienie lub napój w zakładzie żywienia zbiorowego, przejazd środkiem lokomocji należącym do przedsiębiorstwa niedysponującego karami pieniężnymi określonymi w taryfie, wstęp na imprezę artystyczną, rozrywkową lub sportową, działanie automatu lub inne podobne świadczenie, o którym wie, że jest płatne.
- § 3. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 2 można orzec obowiązek zapłaty równowartości wyłudzonego mienia.

KOMENTARZ

Szalbierstwo polega na wyłudzeniu przejazdu koleją lub innym środkiem lokomocji bądź na wyłudzeniu pożywienia, napoju w zakładzie żywienia zbiorowego czy wstępu na imprezę artystyczną, rozrywkową lub sportową, wyłudzeniu działania automatu bądź innego podobnego świadczenia, które jest płatne. Szalbierstwo nie jest przestępstwem, a jedynie wykroczeniem. Przepisem szczególnym do art. 121 k.w. dotyczącym nielegalnego podłączenia telewizora do płatnej sieci kablowej jest art. 7.1. ust. och. usług świadczonych drogą elektr., według którego ten, kto w celu osiągnięcia korzyści majątkowej posiada lub używa urządzenie niedozwolone, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku. Jeżeli sprawca używa urządzenia niedozwolonego wyłącznie na własne potrzeby, podlega grzywnie (art. 7.2. ust. och. usług świadczonych drogą elektr.).

Wyłudzenie należności jako czynność wykonawcza sprawcy

W przypadku komentowanych wykroczeń czynność wykonawcza sprawcy polega na wyłudzeniu, bez zamiaru uiszczenia należności, przejazdu koleją lub innym środkiem lokomocji (art. 121 § 1 k.w.) albo na wyłudzeniu, bez zamiaru uiszczenia należności, innej usługi (art. 121 § 2 k.w.). **W obu sytuacjach znaczenie pojęcia wyłudzenia jest identyczne i polega na skorzystaniu przez sprawcę z usługi bez zamiaru uiszczenia za nią należności.** Sprawca, korzystając z określonych usług, wprowadza w błąd co do zamiaru uiszczenia za nie należności. Trafnie w doktrynie wskazuje się, że z wyłudzeniem przejazdu nie mamy do czynienia, gdy dana osoba np. zgubiła bilet, jak również, gdy nie zdążyła go kupić po wejściu do autobusu, ale poinformowała o tym konduktora (T. Grzegorzczak, *Kodeks wykroczeń*, 2013, s. 572)²⁴.

²⁴ P. Daniluk, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, <https://sip.legalis.pl/document-view.seam?documentId=mjxw62zogi2dkmjugm2tinboobqalrugizdomjgyzq&groupIndex=0&rowIndex=0> [dostęp: 3.10.2018 r.].

1. Należność „z tytułu” przejazdu innym środkiem lokomocji

Przedmiotem czynności wykonawczej wykroczenia unormowanego w art. 121 § 2 k.w. jest należność z tytułu przejazdu środkiem lokomocji należącym do przedsiębiorstwa niedysponującego karami pieniężnymi określonymi w taryfie. Chodzi zatem o wyłudzenie przejazdu takimi środkami lokomocji, za przejazd którymi nie grozi kara pieniężna. W praktyce wymiaru sprawiedliwości z taką sytuacją mamy najczęściej do czynienia w przypadku przejazdu taksówką²⁵.

2. Należność „z tytułu” wstępu na imprezę

Przedmiotem czynności wykonawczej wykroczenia unormowanego w art. 121 § 2 k.w. jest należność z tytułu wstępu na imprezę artystyczną, rozrywkową lub sportową. W tym przypadku chodzi zarówno o imprezy masowe, jak również imprezy niemające takiego charakteru. Bezspornie analizowane wykroczenie stanowi wejście na stadion, na którym organizowana jest masowa impreza sportowa, przez płot bez biletu (M. Bojarski, W. Radecki, *Kodeks wykroczeń*, 2016, s. 901)²⁶.

3. Należność „z tytułu” pożywienia lub napoju

Przedmiotem czynności wykonawczej wykroczenia unormowanego w art. 121 § 2 k.w. jest należność z tytułu pożywienia lub napoju w zakładzie żywienia zbiorowego. Przez przytoczone określenie należy rozumieć nie tylko zakład żywienia zbiorowego *sensu stricto*, ale również kiosk spożywczy serwujący pożywienie lub napój, otwarty dla osób przechodzących (T. Bojarski, *Kodeks wykroczeń*, 2015, s. 484). Nie jest natomiast tego rodzaju zakładem forma sprzedaży uprawiana przez ulicznych sprzedawców, niemających stałego pomieszczenia (T. Bojarski, *Kodeks wykroczeń*, 2015, s. 484)²⁷.

4. Należność „z tytułu” działania automatu

Przedmiotem czynności wykonawczej wykroczenia unormowanego w art. 121 § 2 k.w. jest należność z tytułu działania automatu. W tym przypadku chodzi nie tylko o automaty do gier, ale o wszelkie automaty, z którymi wiąże się konieczność uiszczenia należności za skorzystanie z świadczonej przez nie usługi²⁸.

5. Niewniesienie opłaty za parkowanie

W sprawie problemu dotyczącego oceny zachowania się polegającego na niewniesieniu opłaty za parkowanie pojazdu, w sytuacji gdy miejsce to jest oznaczone znakiem D-44, uważamy, iż powyższy znak stanowi tylko informację dla kierującego o wjeździe do strefy, w której za postój pojazdu pobierana jest opłata. Sam znak D-44 nie stanowi żadnej podstawy prawnej do pobierania opłaty. Może ona być pobrana dopiero po jej ustaleniu przez organ gminy na podstawie przepisów ustawy o drogach publicznych. W tym stanie rzeczy stosowanie art. 92 § 1 k.w. do wyżej opisanej sytuacji jest nieporozumieniem. Kierujący, nie uiszczając opłaty, nie narusza przepisu art. 92 § 1 k.w., bowiem przepis ten dotyczy sytuacji, w której sprawca narusza zakazy lub nakazy wyrażone znakiem. Znak D-44 wyraża tylko informację o wjeździe do określonej strefy, a nie jakikolwiek nakaz lub zakaz. Niepodporządkowanie się obowiązkowi uiszczenia opłaty za postój może być rozpoznane tylko w płaszczyźnie art. 121 § 2 k.w. (szalbierstwo), ze wszystkimi wynikającymi z tego przepisu konsekwencjami (np. ustalenie umyślności itp.)²⁹.

²⁵ Tamże.

²⁶ Tamże.

²⁷ Tamże.

²⁸ Tamże.

²⁹ M. Bojarski, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, <https://sip.legalis.pl/document-view.seam?documentId=mjxw62zogytkmjsgyidemroobqalrugizdomjgy4a&groupIndex=2&rowIndex=0> [dostęp: 3.10.2018r.].

6. Nieuiszczenie nałożonych kar pieniężnych za przejazd koleją lub innym środkiem lokomocji

Wyłudzenie po raz trzeci przejazdu koleją lub innym środkiem lokomocji stanowi wykroczenie unormowane w art. 121 § 1 k.w. tylko wtedy, gdy za każdy z dwóch poprzednich wyłudzeń przejazdu na sprawcę nałożono karę pieniężną określoną w taryfie, a sprawca tych kar nie uiścił. **Dla realizacji znamion wspomnianego wykroczenia nie mają znaczenia przyczyny, z powodu których sprawca nie uiścił kar pieniężnych, co oznacza, że sprawca nie musi się w tym zakresie uchylać od ich uiszczenia.** Uiszczenie przez sprawcę choćby jednej kary pieniężnej przed trzecim przejazdem wyklucza możliwość pociągnięcia go do odpowiedzialności za analizowane wykroczenie (T. Grzegorzcyk, *Kodeks wykroczeń*, 2013, s. 572)³⁰.

Trzykrotność albo jednokrotność wyłudzenia należności

Znamiona komentowanych wykroczeń są wyczerpane w razie podjęcia przez sprawcę określonej liczby zachowań polegających na wyłudzeniu określonych usług. W przypadku wyłudzenia przejazdu koleją lub innym środkiem lokomocji sprawca popełnia wykroczenie unormowane w art. 121 § 1 k.w., gdy po raz trzeci wyłudza przejazd bez zamiaru uiszczenia za niego należności. Trzecie wyłudzenie przejazdu musi nastąpić w ciągu roku od chwili pierwszego wyłudzonego przejazdu. Wskazany w art. 121 § 1 k.w. okres roku nie może być utożsamiany z rokiem kalendarzowym (M. Bojarski, W. Radecki, *Kodeks wykroczeń*, 2016, s. 901; T. Grzegorzcyk, *Kodeks wykroczeń*, 2013, s. 572). Znamiona wykroczenia określonego w art. 121 § 1 k.w. należy uznać zatem za wyczerpane, jeżeli dwa pierwsze wyłudzone przez sprawcę przejazdy miały miejsce w danym roku kalendarzowym, a trzeci wyłudzony przejazd nastąpił w kolejnym roku kalendarzowym, jeśli pomiędzy pierwszym i trzecim przejazdem nie upłynął okres 12 miesięcy. W przypadku należności za pozostałe usługi sprawca popełnia wykroczenie unormowane w art. 121 § 2 k.w., gdy już po raz pierwszy wyłudza świadczenia określone w tym przepisie. Wniosek ten wynika z wykładni językowej oraz systemowej. W zakresie tych należności ustawodawca w treści art. 121 § 2 k.w., w odróżnieniu od brzmienia art. 121 § 1 k.w., nie posłużył się wyrażeniami „pomimo nieuiszczenia dwukrotnie” oraz „po raz trzeci”³¹.

Przypadki niestanowiące wykroczenia z art. 121 k.w.

Zgodnie z art. 7.1. Ust. och. Usług świadczonych drogą elektr. przestępstwem jest czyn dotyczący nielegalnego podłączenia telewizora do płatnej sieci kablowej, według którego ten kto, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, posiada lub używa urządzenie niedozwolone, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku. Jeżeli sprawca używa urządzenia niedozwolonego wyłącznie na własne potrzeby, podlega grzywnie (art. 7.2. Ust. och. usług świadczonych drogą elektr.).

³⁰ P. Daniluk, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, <https://sip.legalis.pl/document-view.seam?documentId=mjxw62zogi2dkmjugm2tinboobqalrugizdomjygyzq&groupIndex=0&rowIndex=0> [dostęp: 3.10.2018 r.].

³¹ Tamże.

Tabela nr 3. Uporczywe wyłudzenie przejazdu – szalbierstwo (art. 121 k.w.)

Tryb ścigania	§ 1 i § 2 – z urzędu	
Typy	§ 1 i 2 – podstawowy, 3 § – informacyjny	
Przedmioty ochrony	ogólny	ogół stosunków społecznych dotyczących szeroko pojętej kwestii własności rzeczy
	grupowy (rodzajowy)	mienie (tj. własność i inne prawa majątkowe w rozumieniu art. 44 k.c.)
	bezpośredni (indywidualny)	własność, prawa do pobierania opłat przy świadczeniu usług, oraz prawo własności usługodawcy; wykroczenie z art. 121 k.w. nie jest czynem przepołowionym i zachodzi bez względu na wysokość wyrządzonej tym czynem szkody
Strona przedmiotowa	zachowanie się sprawcy	wyłudza przejazd koleją lub innym środkiem lokomocji bez zamiaru uiszczenia należności, przy czym po raz trzeci w ciągu roku, mimo nałożenia dwukrotnej kary pieniężnej według stawki ustalonej w taryfie, której nie uiścił (§ 1); sprawca wyłudza pożywienie lub napój w zakładzie żywienia zbiorowego, przejazd środkiem lokomocji należącym do przedsiębiorstwa niedysponującego karami pieniężnymi określonymi w taryfie, wstęp na imprezę artystyczną, rozrywkową lub sportową, działanie automatu lub innego podobnego świadczenia o którym wie, że jest płatne (§ 2); szalbierstwo wykazuje podobieństwo do przestępstwa oszustwa określonego w art. 286 k.k.
	przedmiot czynu	cudze dobro majątkowe, czyli usługa przejazdu koleją lub innym środkiem lokomocji, pożywienie lub napój, wstęp na imprezę artystyczną, rozrywkową lub sportową, działanie automatu lub innego podobnego świadczenia płatnego
	okoliczności modalne (czas, miejsce, sposób, narzędzia, sytuacja)	wcześniej w ciągu roku dwukrotnie nieuiszczenie nałożonej kary pieniężnej według stawki ustalonej w taryfie
	skutek	wykroczenie materialne; wyłudzenie przejazdu, pożywienia, wstępu na imprezę lub innego podobnego świadczenia
	związek przyczynowo-skutkowy	zachodzi pomiędzy zachowaniem się sprawcy a skutkiem jego czynu, tj. w wyniku wyłudzenia usługi dochodzi do strat poniesionych przez usługodawcę
	Podmiot	indywidualny – tylko osoba, która wcześniej w ciągu roku nie uiściła dwukrotnie nałożonej kary pieniężnej za wyłudzenie przejazdu. § 2 – powszechny
Strona podmiotowa	§ 1 i 2 – wykroczenie popełnione umyślnie w zamiarze bezpośrednim; wykroczenie kierunkowe, gdyż celem jest bezpłatne pozyskanie świadczenia (usługi); osoba, która z takiego świadczenia skorzystała, działała bez zamiaru uiszczenia wymaganej należności	

Rozdział IV

Paserstwo

(art. 122 k.w.)

- § 1. Kto nabywa mienie, wiedząc o tym, że pochodzi ono z kradzieży lub z przywłaszczenia, lub pomaga do jego zbycia albo w celu osiągnięcia korzyści majątkowej mienie to przyjmuje lub pomaga do jego ukrycia, jeżeli wartość mienia nie przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.
- § 2. Kto nabywa mienie, o którym na podstawie towarzyszących okoliczności powinien i może przypuszczać, że zostało uzyskane za pomocą kradzieży lub przywłaszczenia, lub pomaga do jego zbycia albo w celu osiągnięcia korzyści majątkowej mienie to przyjmuje lub pomaga do jego ukrycia, jeżeli wartość mienia nie przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia, podlega karze grzywny albo karze nagany.
- § 3. Usiłowanie wykroczenia określonego w § 1 oraz podżeganie do niego i pomocnictwo są karalne.

KOMENTARZ

Art. 122 k.w. określa dwie formy paserstwa mienia, tj. paserstwo umyślne oraz paserstwo nieumyślne, gdy wartość mienia nie przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia. W przypadku przekroczenia tej kwoty sprawca w sytuacji paserstwa umyślnego popełni przestępstwo z art. 291 k.k., a w sytuacji paserstwa nieumyślnego popełni przestępstwo z art. 292 k.k.

1. Pojęcia prawne występujące w tym artykule:

- **mienie** – własność i inne prawa majątkowe (art. 44 k.c.) wyrażone w pieniądzu;
- **kradzież** – polega na zaborze cudzej rzeczy ruchomej;
- **przywłaszczenie** – polega na tym, że sprawca, który wszedł w posiadanie cudzej rzeczy ruchomej legalnie, postępuje z nią jak z własną;
- **korzyść majątkowa** – korzyścią majątkową lub osobistą jest korzyść zarówno dla siebie, jak i dla kogoś innego (art. 115 § 4 k.k.) pod pojęciem korzyści majątkowej można zaliczyć zwiększenie aktywów w postaci powiększenia majątku o pewne dobra materialne lub o zmniejszenie pasywów, np. spłatę zobowiązań;
- **paserstwo** – według art. 122 k.w. polega na nabywaniu rzeczy pochodzących z kradzieży lub przywłaszczenia, na udzielaniu pomocy do ich zbycia albo na ich przyjęciu w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub na udzieleniu pomocy w ukryciu takich rzeczy też w celu osiągnięcia korzyści majątkowej³².

Art. 130 § 1–3 k.w. wyłącza niektóre przypadki, w których czyn nie stanowi wykroczenia, tylko przestępstwo, tj. jeżeli przedmiotem czynu jest broń, amunicja, materiały lub przyrządy wybuchowe, lub mienie pochodzi z czynu zabronionego, w którym sprawca popełnia

³² M. Bojarski, W. Radecki, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, <https://sip.legalis.pl/documentview.seam?documentId=mjxw62zogytkmjsgyidemroobqxalrtge4domjwheya> [dostęp: 5 marca 2018 r.].

kradzież z włamaniem, sprawca używa gwałtu na osobie albo grozi jego natychmiastowym użyciem, aby utrzymać się w posiadaniu zabranego mienia, gdy chodzi o zabranie innej osobie mienia w celu przywłaszczenia, gdy sprawca doprowadza człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności.

Jeżeli przedmiotem paserstwa jest program komputerowy, sprawca zawsze popełnia przestępstwo (293 k.k.).

Art. 131 k.w. – przepisy stosuje się także w razie popełnienia wykroczenia za granicą. Jest to wykroczenie przepołowione z art. 291 k.k. (paserstwo umyślne) i art. 292 k.k. (paserstwo nieumyślne).

2. Postacie paserstwa

Kodeks wykroczeń wyróżnia dwie postacie paserstwa. Różnica między nimi polega na tym, że w pierwszym przypadku sprawca jest świadomy faktu, że mienie pochodzi z kradzieży lub przywłaszczenia. W drugim przypadku nie jest tego świadomy, lecz na podstawie towarzyszących okoliczności transakcji może i powinien przypuszczać, że mienie to pochodzi z kradzieży czy przywłaszczenia. Różnica zatem między tymi dwoma postaciami paserstwa leży tylko w płaszczyźnie strony podmiotowej.

Dla bytu odpowiedzialności za wykroczenie z art. 122 k.w. niezbędne jest ustalenie świadomości lub możliwości i jej powinności, że mienie pochodzi z kradzieży lub przywłaszczenia³³.

Paserstwo umyślne

Wykroczenie określone w art. 122 § 1 k.w. w zakresie czynności wykonawczych polegających na nabyciu mienia oraz pomocy do jego zbycia można popełnić umyślnie w postaci **zamiaru bezpośredniego**. Należy przychylić się do stanowiska wyrażonego w doktrynie, że w zakresie tych czynności wykonawczych, z uwagi na użycie zwrotu „wiedząc o tym”, sprawca nie może popełnić tego czynu zabronionego z zamiarem ewentualnym (T. Bojarski, *Kodeks wykroczeń*, 2015, s. 486; zob. jednak odmiennie T. Grzegorzczak, *Kodeks wykroczeń*, 2013, s. 577). Wydaje się, że jeżeli sprawca godzi się z tym, że mienie pochodzi z kradzieży lub z przywłaszczenia, to w grę może wchodzić odpowiedzialność za wykroczenie unormowane w art. 122 § 2 k.w.

W przypadku dwóch pozostałych czynności wykonawczych sprawcy określonych w art. 122 § 1 k.w., a więc pomocy w ukryciu mienia oraz przyjęcia mienia, wymaga się **zamiaru bezpośredniego kierunkowego**, gdyż w tym zakresie we wskazanym przepisie ustawodawca zastrzegł, aby działanie sprawcy było ukierunkowane na osiągnięcie korzyści majątkowej. Wydaje się jednak, że przytoczony zamiar odnosi się wyłącznie do osiągnięcia korzyści majątkowej. Nie ma zatem przeszkód, aby w zakresie pozostałych znamion wystąpił zamiar bezpośredni. W tym kontekście wątpliwości budzi teza wyrażona w orzecznictwie, wedle której warunkiem odpowiedzialności za pomoc do ukrycia rzeczy jest co najmniej godzenie się sprawcy, że takiej pomocy swoim zachowaniem udziela (tak SN w wyr. z 24.5.2011 r., III KK 360/10, Legalis).

Paserstwo nieumyślne

W zakresie czynności wykonawczych paserstwa strona podmiotowa wykroczenia przewidzianego w art. 122 § 2 k.w. jest identyczna, jak w przypadku wykroczenia unormowanego w art. 122 § 1 k.w., a więc obejmuje zamiar bezpośredni. Kryterium odróżniającym wspomniane wykroczenia jest nieumyślność co do pochodzenia mienia będącego przedmiotem czynności wykonawczych sprawcy. W przypadku wykroczenia unormowanego w art. 122 § 2 k.w. sprawca nie ma zamiaru co do tego, że mienie pochodzi z kradzieży lub z przywłaszczenia, choć na podstawie towarzyszących okoliczności powinien i mógł przypuszczać o ich pochodzeniu z wymienionych czynów zabronionych. Przytoczone ujęcie normatywne art. 122 § 2 k.w. od-

³³ Tamże.

wołuje się tylko do niedbalstwa („powinien i może przypuszczać”), ale uzasadniona jest również odpowiedzialność za to wykroczenie w przypadku lekkomyślności.

Wspomniane towarzyszące okoliczności uzasadniającej stronę podmiotową wykroczenia unormowanego w art. 122 § 2 k.w. należy oceniać w chwili zdarzenia i w związku z jego przebiegiem, a nie (tak trafnie D. Mucha, *Kilka uwag*, s. 21). **Wspomniane towarzyszące okoliczności mogą wynikać z miejsca nabycia mienia (np. w bramie kamienicy), nieadekwatnej do rynkowej ceny nabycia mienia, jak również okoliczności, w jakich doszło do transakcji (np. mienie bez dokumentów potwierdzających tytuł własności)**. O tym, czy doszło do wyczerpania znamion wykroczenia unormowanego w art. 122 § 2 k.w., nie może decydować ocena jednej z wymienionych okoliczności, ale całokształt okoliczności faktycznych danej sprawy. W związku z tym trafnie w doktrynie wskazuje się, że nabycie rzeczy na giełdzie samo przez się nie wyczerpuje przesłanek paserstwa, ale musi wystąpić dodatkowo inna okoliczność, która oceniana łącznie z miejscem transakcji uzasadnia wniosek, że sprawca wyczerpał stronę podmiotową wykroczenia unormowanego w art. 122 § 2 k.w. (tak w prawie karnym powszechnym D. Mucha, *Kilka uwag*, s. 23)³⁴.

3. Przedmiot czynności wykonawczej wykroczenia paserstwa

Trudno nie zauważyć, że przedmiot czynności wykonawczej w k.k. i k.w. został uregulowany inaczej. W przypadku wykroczenia przedmiotem paserstwa ma być mienie pochodzące z kradzieży lub przywłaszczenia, podczas gdy w przypadku przestępstwa paserstwa – rzecz uzyskana za pomocą czynu zabronionego³⁵.

Kodeks karny odchodzi od posługiwania się terminem „mienie” przy określeniu przestępstw polegających na zaborze do bardziej zgodnych z prawem cywilnym konstrukcji zaboru cudzej rzeczy ruchomej³⁶.

Przedmiotem czynności wykonawczej art. 291 k.k. i 292 k.k. jest także rzecz, a nie mienie, gdyż mienie to własność i prawa majątkowe. Na gruncie k.w. z 1971 r. ustawodawca nadal posługuje się pojęciem „mienie”.

Przedmiotem czynności wykonawczej analizowanych wykroczeń jest mienie, a więc każda rzecz ruchoma, która może stanowić przedmiot kradzieży lub przywłaszczenia (T. Grzegorzyc, *Kodeks wykroczeń*, 2013, s. 575). Z uwagi na wykładnię językową oraz systemową interpretacja pojęcia rzeczy ruchomej powinna być zatem identyczna jak w przypadku przedmiotu czynności wykonawczej czynów zabronionych unormowanych w art. 119 § 1 k.w. Nie ma zatem przeszkód, aby mieniem w rozumieniu art. 122 § 1 i 2 k.w. było żywe zwierzę, np. rolnik nabył skradzioną krowę (tak trafnie D. Mucha, *Kilka uwag*, s. 17–18)³⁷.

Art. 130 § 1–3 k.w. wyłącza niektóre przypadki, gdzie czyn nie stanowi wykroczenia, tylko przestępstwo, tj. jeżeli przedmiotem czynu jest broń, amunicja, materiały lub przyrządy wybuchowe, lub mienie pochodzi z czynu zabronionego, w którym sprawca popełnia kradzież z włamaniem, sprawca używa gwałtu na osobie albo grozi jego natychmiastowym użyciem, aby utrzymać się w posiadaniu zabranego mienia, gdy chodzi o zabranie innej osobie mienia w celu przywłaszczenia, gdy sprawca doprowadza człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności.

Przedmiotem czynności wykonawczej wykroczeń unormowanych w art. 122 § 1 i 2 k.w. nie mogą być **broń, amunicja, materiały lub przyrządy wybuchowe**, gdyż sprzeciwia się

³⁴ P. Daniluk, P. Gensikowski, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, <https://sip.legalis.pl/document-view.seam?documentId=mjxw62zogi2dkmjugm2tinboobqxlrugizdomjyg43a&groupIndex=0&rowIndex=0>, [dostęp: 3.10.2018 r.].

³⁵ P. Palka, *Przestępstwo czy wykroczenie paserstwa – rozważania wokół przedmiotu czynności wykonawczej*, „Prokuratura i Prawo” nr 7–8, 2005, s. 153.

³⁶ A. Marek, *Kodeks karny z komentarzem*, wyd. Dom Wydawniczy 2005, s. 570.

³⁷ P. Daniluk, P. Gensikowski, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, <https://sip.legalis.pl/document-view.seam?documentId=mjxw62zogi2dkmjugm2tinboobqxlrugizdomjyg43a&groupIndex=0&rowIndex=0> [dostęp: 3.10.2018 r.].

temu treść art. 130 § 1 pkt 2 k.w. Podobnie przedmiotem czynności wykonawczej wykroczeń unormowanych w art. 122 § 1 i 2 k.w. nie może być **drzewo wyrąbane lub drzewo powalone**, a także **gałęzie, korzenie, krzewy lub pniaki**, gdyż w tym przypadku zostały przez ustawodawcę utworzone odrębne typy paserstwa unormowane odpowiednio w art. 120 § 1 i art. 149 k.w. Przedmiotem czynności wykonawczej wykroczeń unormowanych w art. 122 § 1 i 2 k.w. nie może być także **program komputerowy** uzyskany w drodze kradzieży lub przywłaszczenia. W orzecznictwie trafnie wskazuje się, że program komputerowy nie jest rzeczą, w związku z czym zachowanie sprawcy wyczerpujące formy paserstwa stanowi zawsze przestępstwo określone w art. 293 k.k. niezależnie od wartości tegoż programu (tak SA we Wrocławiu w wyr. z 16.7.2014 r., II AKA 189/14, Legalis).

Przedmiotem czynności wykonawczej wykroczeń unormowanych w art. 122 § 1 i 2 k.w. nie może być również **dokument stwierdzający tożsamość osoby lub jej prawo majątkowe**, uzyskany w drodze kradzieży. W tym przypadku niewątpliwie mamy do czynienia z przedmiotami uzyskanymi w wyniku kradzieży (art. 275 § 1 k.k.). Rzecz wszakże w tym, że dokumenty wymienione w art. 275 § 1 k.k. same w sobie nie przedstawiają wartości majątkowej, zaś w przypadku analizowanych wykroczeń chodzi o mienie o określonej wartości majątkowej. Z podobnych względów za przedmiot czynności wykonawczej wykroczeń unormowanych w art. 122 § 1 i 2 k.w. nie może być uznany bilet uprawniający do wstępu na mecz piłki nożnej (tak trafnie w prawie karnym powszechnym SN w wyr. z 23.4.2015 r., II KK 82/15, OSP 2016, Nr 4, poz. 31; zob. jednak odmiennie K. Siwek, Glosa, s. 437 i n.).

Zdaniem SN przedmiotem czynności wykonawczej wykroczeń unormowanych w art. 122 § 1 i 2 k.w. nie może być **prawo jazdy**, bo dokument ten nie jest rzeczą (tak SN w wyr. z 8.4.2003 r., V KK 289/02, OSNwSK 2003, poz. 745). Pogląd ten niewątpliwie zasługuje na aprobatę. Dokument prawo jazdy nie przedstawia wartości majątkowej, w związku z czym może stanowić przedmiot czynności wykonawczej czynu zabronionego określonego w art. 126 § 1 k.w. (M. Bojarski, W. Radecki, *Kodeks wykroczeń*, 2016, s. 919; SN w wyr. z 3.12.2012 r., III KK 45/12, Legalis, a także SA we Wrocławiu w wyr. z 14.11.2013 r., II AKA 347/13, Legalis). W przypadku analizowanych wykroczeń unormowanych w art. 122 § 1 i 2 k.w. chodzi o mienie o określonej wartości majątkowej. Z tego też względu należy przyjąć, że prawo jazdy nie może być przedmiotem czynności wykonawczej tych wykroczeń. Wydaje się, że podobnie – jako zachowanie bezkarne – należy ocenić paserstwo dowodu rejestracyjnego pochodzącego z kradzieży lub przywłaszczenia określonego w art. 126 § 1 k.w.

Przedmiotem czynności wykonawczej art. 122 k.w. będzie mienie pochodzące z określonego typu czynu zabronionego. Przez mienie pochodzące z kradzieży w rozumieniu art. 122 § 1 i 2 k.w. należy bez wątplenia rozumieć mienie pochodzące z wykroczenia **kradzieży** (art. 119 § 1 k.w.). Nie ma również przeszkód, aby kradzież, z której miało pochodzić mienie stanowiące przedmiot wykroczenia paserstwa, była również przestępstwem (tak P. Palka, *Przestępstwo czy wykroczenie*, s. 153; tak też SN w uchw. z 24.9.1997 r., I KZP 15/97, OSNKW 1997, Nr 11–12, poz. 96).

Trafnie w doktrynie wskazuje się, że o kwalifikacji czynu jako wykroczenia z punktu widzenia znamienia liczbowego decyduje nie wartość przedmiotu kradzieży, lecz wartość przedmiotu paserstwa, co nie musi się pokrywać, np. w razie przyjęcia części mienia pochodzącego z przestępstwa kradzieży (tak W. Radecki, *Przedmiot czynności wykonawczej*, s. 42).

W doktrynie oraz orzecznictwie nie ma zgody co do tego, czy przez mienie pochodzące z kradzieży należy rozumieć mienie pochodzące z przestępstwa kradzieży z włamaniem (art. 279 § 1 k.k.), o ile wartość tego mienia nie przekracza granic przewidzianych w art. 122 § 1 i 2 k.w. Twierdzi się, że wykładnia językowa art. 122 § 1 i 2 k.w. i użycie w treści tych przepisów terminu „kradzież” przemawia za tym, że mienie pochodzące z kradzieży z włamaniem zawsze stanowi przedmiot czynności wykonawczej paserstwa (T. Grzegorzczak, *Kodeks wykro-*

czeń, 2013, s. 575). Zwolennicy odmiennego stanowiska przekonują, że wykładnia systemowa prowadzi do wniosku, wedle którego wyrażenie „kradzież” użyte w art. 122 § 1 i 2 k.w. należy rozumieć w ten sam sposób, jak w przepisach Kodeksu karnego (tak K. Indecki, *Przestępstwo paserstwa*, s. 59 i n.; J. Długosz, R. Żurowska, *Problematyka rozgraniczenia*, s. 108). Wniosek ten znajduje wsparcie w art. 130 § 2 k.w., którego treść byłaby niezrozumiała, gdyby przyjąć, że zakres znaczeniowy terminu „kradzież” w przepisach prawa wykroczeń nie obejmuje „kradzieży z włamaniem” (tak J. Długosz, R. Żurowska, *Problematyka rozgraniczenia*, s. 108). Zwolennicy tego poglądu przekonują ponadto, że gdyby celem ustawodawcy było zawężenie przedmiotu czynności wykonawczej wykroczenia paserstwa tylko do postaci kradzieży zwykłej, to nie posłużyłby się w treści art. 122 § 1 i 2 k.w. pojęciem kradzieży, ale wprost odwołałby się do treści art. 119 k.w. Z taką sytuacją mamy do czynienia w przypadku wykroczenia unormowanego w art. 149 k.w., gdzie w treści tego przepisu ustawodawca wprost odwołuje się do treści przepisu art. 148 k.w. Skoro natomiast w treści art. 122 § 1 i 2 k.w. ustawodawca nie odwołał się do treści art. 119 k.w., podczas gdy nie było ku temu żadnych przeszkód, to niedopuszczalne jest dokonywanie wykładni, która do takiego właśnie znaczenia by te regulacje zawężyła (tak J. Długosz, R. Żurowska, *Problematyka rozgraniczenia*, s. 109).

Mając na względzie powyższe uwagi, za trafne należy uznać zapatrywanie wyrażone przez najwyższą instancję sądową na gruncie poprzedniej kodyfikacji karnej, wedle którego przedmiotem wykroczenia określonego w art. 122 § 1 k.w. może być także mienie pochodzące z kradzieży z włamaniem, jeżeli jego wartość nie przekracza kwoty 250 zł (tak SN w uchw. z 24.9.1997 r., I KZP 15/97, OSNKW 1997, Nr 11–12, poz. 96). Przytoczone stanowisko zostało zaakceptowane w doktrynie (M. Bojarski, W. Radecki, *Kodeks wykroczeń*, 2016, s. 908–909), a także późniejszych orzeczeniach najwyższej instancji sądowej (tak SN w wyr.: z 28.7.2004 r., V KK 104/04, OSNwSK 2004, poz. 1362; z 15.4.2010 r., III KK 77/10, OSNwSK 2010, poz. 778; z 16.3.2016 r., III KK 38/16, Legalis). Zmiana stanu prawnego wynikająca z wejścia w życie Kodeksu karnego z 1997 r. nie dezaktualizuje słuszności tego zapatrywania. Oznacza to, że **przedmiotem wykroczenia określonego w art. 122 § 1 k.w. może być także mienie pochodzące z kradzieży z włamaniem, jeżeli jego wartość nie przekracza kwoty 1/4 minimalnego wynagrodzenia za pracę** (tak też trafnie SN w wyr. z 25.6.2015 r., II KK 129/15, Legalis, oraz z 12.2.2016 r., III KK 490/15, Legalis).

W doktrynie twierdzi się, że wykładnia językowa art. 122 § 1 i 2 k.w. i użycie w treści tych przepisów przez ustawodawcę terminu „kradzież”, a także wyjaśniający charakter przepisu art. 130 § 3 k.w. przesądzają, że nie chodzi w tym przypadku o mienie pochodzące z przestępstwa rozboju (tak E. Pływaczewski, *Z problematyki rozgraniczenia*, s. 29). Podobne zapatrywanie zostało wyrażone w orzecznictwie najwyższej instancji sądowej. Wedle SN, jeżeli przedmiotem paserstwa jest mienie pochodzące z przestępstwa rozboju, czyn sprawy wyczerpuje znamiona przestępstwa paserstwa, a nie wykroczenia określonego w art. 122 k.w., niezależnie od wartości tego mienia (tak SN w uchw. z 12.9.1986 r., U 7/86, OSNKW 1986, Nr 11–12, poz. 85, oraz w wyr. z 18.2.1998 r., II KKN 456/97, OSNKW 1998, Nr 5–6, poz. 26). Pogląd ten spotkał się z aprobatą w doktrynie (M. Bojarski, W. Radecki, *Kodeks wykroczeń*, 2016, s. 908). Ze stanowiskiem wyłączającym możliwość potraktowania rzeczy pochodzących z przestępstwa rozboju jako mienia pochodzącego z kradzieży w rozumieniu art. 122 § 1 i 2 k.w. nie sposób się jednak zgodzić. Przestępstwo rozboju stanowi typ kwalifikowany kradzieży, skoro do znamion ustawowych tego czynu zabronionego należy zabór rzeczy w celu przywłaszczenia (tak P. Palka, *Przestępstwo czy wykroczenie*, s. 159; J. Raglewski, *Konstrukcja*, s. 290; B. Szyprowski, *Czyny przepolowane*, s. 96–97; tak też SN w wyr. z 18.10.1983 r., IV KR 211/83, OSNKW 1984, Nr 5–6, poz. 56). Po drugie, **przepis art. 130 k.w. wyłącza stosowanie art. 122 k.w. tylko co do wypadków, kiedy przedmiotem czynu jest broń, amunicja, materiały wybuchowe i przyrządy wybuchowe**. W tym kontekście nie bez racji w orzecznictwie

wskazuje się, że gdyby ustawodawca chciał ograniczyć tego rodzaju paserstwo (art. 122 k.w.) tylko do „zwykłych” kradzieży, dałby temu wyraz w art. 130 k.w. (tak SN w wyr. z 18.10.1983 r., IV KR 211/83, OSNKW 1984, Nr 5–6, poz. 56). Prezentowanemu stanowisku nie sprzeciwia się złożony przedmiot ochrony przestępstwa określonego w art. 280 k.k., który obejmuje nie tylko mienie, ale również dobra osobiste człowieka. Konstrukcja paserstwa jako typu czynu zabronionego w prawie karnym powszechnym, dekodowana z punktu widzenia przepisów art. 291 i 292 k.k., nie ogranicza się wszakże do czynności podejmowanych przez sprawcę wyłącznie w odniesieniu do rzeczy uzyskanych z czynów skierowanych przeciwko mieniu, a brak jest przyczyn, aby w prawie wykroczeń odmiennie ujmować tę konstrukcję (zob. J. Długosz, R. Żurowska, *Problematyka rozgraniczenia*, s. 110).

Wydaje się, że podobnie – jako mienie pochodzące z kradzieży – należy ocenić **mienie pochodzące z kradzieży rozbójniczej** określonej w art. 281 k.k. (tak też P. Palka, *Przestępstwo czy wykroczenie*, s. 159), o ile jego wartość nie przekracza kwoty stanowiącej równowartość 1/4 minimalnego wynagrodzenia za pracę. Na rzecz takiego stanowiska przemawia sposób typizacji znamion ustawowych tego przestępstwa, które nie określają sposobu dokonania kradzieży ani też środków, przy pomocy których kradzież ta miałaby zostać dokonana (tak J. Długosz, R. Żurowska, *Problematyka rozgraniczenia*, s. 110)³⁸.

Drobne paserstwo

Ustawa przewiduje również odrębny typ drobnego paserstwa, opisanego w art. 149 k.w., jeżeli przedmiotem czynu są gałęzie, korzenie, krzewy lub pniaki, jeśli sprawca ma świadomość, że pochodzą one z wykroczenia opisanego w art. 148³⁹.

Poniżej przedstawiony wyrok SN sygn. akt II K 129/15 z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie E. Z. skazanego z art. 291 § 1 k.k. dotyczy zaskarżenia przez Prokuratora Generalnego w części wyroku dotyczącej punktu III, zarzucając rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa karnego materialnego, tj. art. 291 § 1 k.k., polegające na wyrażeniu błędnego poglądu, iż czyn polegający na nabyciu pochodzącego z przestępstwa kradzieży z włamaniem mienia, niezależnie od jego wartości wyczerpuje znamiona przestępstwa z art. 291 § 1 k.k., a nie – z uwagi na wartość nieprzekraczającą 1/4 wartości minimalnego wynagrodzenia za pracę – wykroczenia z art. 122 § 1 k.w., co skutkowało skazaniem E.Z. w pkt III zaskarżonego wyroku za popełnienie przestępstwa z art. 291 § 1 k.k., mimo przyjęcia wartości nabytego mienia na kwotę 300 zł.

³⁸ P. Daniluk, P. Gensikowski, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, <https://sip.legalis.pl/document-view.seam?documentId=mjxw62zogi2dkmjugm2tinboobqalrugizdomjyg43a&groupIndex=0&rowIndex=0> [dostęp: 5 marca 2018 r.].

³⁹ Tamże.

Sygn. akt II KK 129/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 czerwca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski (przewodniczący) SSN Jerzy Grubba SSA del. do SN Stanisław Stan-
kiewicz (sprawozdawca)

Protokolant Małgorzata Sobieszczęńska

w sprawie E.Z. skazanego z art. 291 § 1 k.k. po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedze-
niu w trybie art. 535 § 5 kpk w dniu 25 czerwca 2015 r., kasacji, wniesionej przez Prokuratora
Generalnego na korzyść skazanego od wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 7 października
2014 r.,

uchyla zaskarżony wyrok w odniesieniu do E. Z. – w części dotyczącej orzeczenia o ka-
rze łącznej (punkt IV) oraz rozstrzygnięcia, co do czynu zakwalifikowanego z art. 291 § 1 k.k.,
zawartego w punkcie III i w tym ostatnim zakresie przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu
w W. do ponownego rozpoznania

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w W., po rozpoznaniu sprawy: 1) M.W. oskarżonego o czyn z art. 279
§ 1 k.k. oraz E. Z. oskarżonego o to, że: 2) w nieustalonym czasie, ale nie wcześniej niż dnia
3 listopada 2013 r. i nie później niż dnia 10 listopada 2013 r. w nieustalonym miejscu nabył
od osoby M.W. wiertarkę marki Hilti (bdb) o wartości 3 500 zł, pochodzącą z przestępstwa
dokonanej w dniu 3.11.2013 r. kradzieży z włamaniem do kontenera mieszczącego się na pla-
cu budowy przy ul. C. w W., na szkodę firmy J., W. ul. R. [...], tj. o czyn z art. 291 § 1 k.k.;
3) w nieustalonym czasie, ale nie wcześniej niż dnia 16 czerwca 2008 r. i nie później niż
dnia 10 listopada 2013 r., w nieustalonym miejscu, nabył szlifierkę marki Dewalt nr seryjny
20053447 o wartości 300 zł, pochodzącą z przestępstwa kradzieży z włamaniem dokonanej
w dniach 13 – 16 czerwca 2008 r. do trzech kontenerów mieszczących się przy ul. R. [...]
w W. na szkodę firmy M., tj. o czyn z art. 291 § 1 k.k.,

Wyrokiem z dnia 7 października 2014 r., sygn. akt [...], orzekł:

- I. uznał oskarżonego M.W. za winnego popełnienia przestępstwa z art. 279 § 1 k.k. i za to
skazał go na karę 1 roku pozbawienia wolności;
- II. oskarżonego E.Z. uznał za winnego popełnienia czynu opisanego w punkcie 2 i za to na
podstawie art. 291 § 1 k.k. skazał go i wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wol-
ności;
- III. oskarżonego E.Z. uznał za winnego popełnienia czynu opisanego w punkcie 3 i za to na
podstawie art. 291 § 1 k.k. skazał go i wymierzył mu karę 4 miesięcy pozbawienia wol-
ności;
- IV. na podstawie art. 85 k.k., art. 86 § 1 k.k. wymierzone oskarżonemu E.Z. kary połączył
i wymierzył mu karę łączną 8 miesięcy pozbawienia wolności;
- V. na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k., art. 70 § 2 k.k. wykonanie kary pozbawienia wolności
wobec M.W. warunkowo zawiesił na okres próby 3 lat;
- VI. na podstawie art. 69 § 1 k.k., art. 70 § 1 pkt 1 k.k. wykonanie kary łącznej pozbawienia
wolności wymierzonej oskarżonemu E.Z. warunkowo zawiesił na okres próby 5 lat; nad-
to w wyroku w/w oskarżonych oddano pod dozór kuratora oraz orzeczono o kosztach
sądowych.

Wyrok ten uprawomocnił się w postępowaniu pierwszoinstancyjnym z dniem 15 października 2014 r.

Kasację na korzyść skazanego E.Z. wniosł Prokurator Generalny. Zaskarżył on powyższy wyrok w części dotyczącej punktu III i na podstawie art. 523 § 1 i 4 k.p.k., art. 526 § 1 k.p.k. oraz art. 537 § 1 i 2 k.p.k., zarzucił: rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa karnego materialnego, tj. art. 291 § 1 k.k., polegające na wyrażeniu błędnego poglądu, iż czyn polegający na nabyciu pochodzącego z przestępstwa kradzieży z włamaniem mienia, niezależnie od jego wartości wyczerpuje znamiona przestępstwa z art. 291 § 1 k.k. a nie – z uwagi na wartość nieprzekraczającą 1/4 wartości minimalnego wynagrodzenia za pracę – wykroczenia z art. 122 § 1 k.w., co skutkowało skazaniem E.Z. w pkt III zaskarżonego wyroku za popełnienie przestępstwa z art. 291 § 1 k.k., mimo przyjęcia wartości nabytego mienia na kwotę 300 zł.

W oparciu o ten zarzut skarżący wniosł o uchylenie punktu III zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w W. oraz uchylenie zawartego w punkcie IV rozstrzygnięcia o karze łącznej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniesiona na korzyść E.Z. kasacja, zarówno co do podniesionego w niej zarzutu, jak i wniosku końcowego, okazała się oczywiście zasadna, w związku z czym możliwe było jej uwzględnienie w całości na posiedzeniu, bez udziału stron (art. 535 § 5 k.p.k.).

Zaskarżony wyrok, w części dotyczącej skazania E.Z., w punkcie III za popełnienie przestępstwa z art. 291 § 1 k.k., nie jest bowiem zasadny, gdyż zapadł z rażącym naruszeniem przepisu prawa karnego materialnego, wskazanego w petitum kasacji. Aczkolwiek ani akt oskarżenia, ani też wyrok nie zawierają uzasadnienia, to jak już zauważył to autor skargi, na podstawie akt sprawy przyjąć należy, iż prokurator Prokuratury Rejonowej w W., zatwierdzający akt oskarżenia, a następnie wydający wyrok Sąd Rejonowy w W., podzielił wyrażony przez funkcjonariusza KRP W., a zawarty w notatce urzędowej z dnia 11 listopada 2013 r. (k. 40, t.1) pogląd, iż wykroczeniem z art. 122 k.w. może być czyn polegający na nabyciu rzeczy, której wartość nie przekracza wysokości 1/4 najniższej pensji krajowej, ale rzeczy pochodzącej jedynie z przestępstwa kradzieży lub przywłaszczenia, a w tym przypadku aktualna wartość przedmiotowej szlifierki – 300 zł, ustalona w oparciu o sprawdzenia na portalu Allegro, nie ma znaczenia dla określenia kwalifikacji prawnej czynu, gdyż rzecz ta została utracona w wyniku kradzieży z włamaniem.

Skarżący trafnie jednak skonstatował, że przedstawiona wyżej wykładnia art. 291 § 1 k.k. i art. 122 § 1 k.k. jest oczywiście błędna. Warto bowiem przypomnieć, że w dalszym ciągu zachowuje swą aktualność uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 września 1997 r. (I KZP 15/97, OSNKW 1997, nr 11–12, poz. 96), gdzie jasno wskazano, że przedmiotem wykroczenia określonego w art. 122 § 1 k.w., może być także mienie pochodzące z kradzieży z włamaniem (art. 279 k.k.), jeżeli jego wartość nie przekracza 250 zł, albowiem przepis art. 122 k.w. odwołuje się nie do czynu określonego w art. 119 k.w. (kradzieży stanowiącej wykroczenie), lecz do nazwy czynu zabronionego „kradzież”, a zatem także do kradzieży z włamaniem (*vide* wyrok SN z dnia 28 lipca 2004 r., V KK 104/04, LEX nr 121684). Mimo że powyższe stanowisko wyrażone zostało w stanie prawnym obowiązującym do dnia 8 listopada 2013 r., to nie straciło swej aktualności również po wejściu w życie – z dniem 9 listopada 2013 r. – na podstawie art. 56 pkt 1 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2013.1247), części przepisów tej ustawy, a w szczególności jej art. 2 i 50. Mianowicie przepis art. 2 ust. 6 cytowanej wyżej ustawy znowelizował art. 122 § 1 k.w., zmieniając wartość graniczną przedmiotu czynności wykonawczej decydującą o tym, kiedy paserstwo, stanowiące tzw. czyn przepołowiony, należy kwalifikować jako wy-

kroczenie z art. 122 § 1 k.w., a kiedy jako przestępstwo z art. 291 § 1 k.k. I tak art. 122 § 1 k.w. otrzymał aktualnie brzmienie: „Kto nabywa mienie, wiedząc o tym, że pochodzi ono z kradzieży lub z przywłaszczenia, lub pomaga do jego zbycia albo w celu osiągnięcia korzyści majątkowej mienie to przyjmuje lub pomaga do jego ukrycia, jeżeli wartość mienia nie przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny”. Zatem dokonana zmiana polegała jedynie na zastąpieniu zwrotu „jeżeli wartość mienia nie przekracza 250 złotych, a gdy chodzi o mienie określone w art. 120 § 1, jeżeli wartość nie przekracza 75 złotych” – zwrotem „jeżeli wartość mienia nie przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia”. Nadto przepis art. 2 pkt 2 cytowanej wyżej ustawy dodał do art. 47 k.w. – § 9, który precyzuje pojęcie minimalnego wynagrodzenia użyte m.in. w dyspozycji art. 122 § 1 k.w., ograniczając je do wynagrodzenia za pracę ustalanego na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. Nr 200, poz. 1679, z 2004 r. Nr 240, poz. 2407 oraz z 2005 r. Nr 157, poz. 1314). Z kolei zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 września 2012 r. w sprawie minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2013 r. (Dz. U. z dnia 17 września 2012 r., poz. 1026), od dnia 1 stycznia 2013 r. wynagrodzenie to zostało ustalone w wysokości 1.600 złotych, zatem 1/4 tego wynagrodzenia wynosi 400 złotych. Naturalnie, z uwagi na wynikający z treści art. 122 § 1 k.w., tzw. przepołowiony charakter czynu zabronionego, opisanego w typie przestępstwa z art. 291 § 1 k.k., obowiązkiem sądu *meriti* – co do zasady – jest zawsze dokładne ustalenie wartości rzeczy, aby prawidłowo określić zasadę odpowiedzialności za taki czyn (*vide* wyrok SN z dnia 7 listopada 2014 r., II KK 298/14, Prok.i Pr.-wkł. 2015/3/8).

Zatem w realiach przedmiotowej sprawy, jak słusznie argumentuje skarżący, zajęte przez sąd *meriti* stanowisko, iż czyn polegający na nabyciu w okresie pomiędzy dniem 16 czerwca 2008 r. a dniem 10 listopada 2013 r., pochodzącego z kradzieży z włamaniem mienia wartości 300 zł, nie wyczerpuje znamion wykroczenia z art. 122 § 1 k.w., lecz znamiona przestępstwa z art. 291 § 1 k.k. – nastąpiło z rażącym naruszeniem prawa i miało istotny, niekorzystny dla oskarżonego wpływ na orzeczenie. Mianowicie za popełniony czyn wyczerpujący znamiona wykroczenia z art. 122 § 1 k.w., zagrożonego karą aresztu, (na podstawie art. 19 k.w. wymierzaną od 5 do 30 dni), ograniczenia wolności albo grzywny, na mocy art. 291 § 1 k.k. orzeczono wobec E.Z. karę 4 miesięcy pozbawienia wolności, którą na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączono z wymierzoną za pierwszy z zarzucanych mu czynów z art. 291 § 1 k.k. – karą 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz orzeczono karę łączną 8 miesięcy pozbawienia wolności. Wprawdzie wykonanie tej kary łącznej warunkowo zawieszono, wyznaczono jednak maksymalny okres próby 5 lat, którego bieg rozpoczął się 15 października 2014 r., a w przypadku ewentualnego zaistnienia warunków do zarządzenia jej wykonania, wykonaniu podlegałaby kara łączna 8 miesięcy pozbawienia wolności, zamiast kary 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej w punkcie II zaskarżonego niniejszą kasacją wyroku i kara orzeczona za wykroczenie z art. 122 § 1 k.k., której najsurowszym wymiarem jest 30 dni aresztu.

Biorąc powyższe rozważania pod uwagę, Sąd Najwyższy uchylił wyrok w zaskarżonej części i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania właściwemu sądowi pierwszej instancji. Sąd *meriti* rozpozna zatem sprawę oskarżonego E.Z. w odniesieniu do czynu przypisanego mu punkcie III zaskarżonego wyroku, ustosunkuje się do kwestii wartości przedmiotu paserstwa i związanych z tym konsekwencji, mając na uwadze kierunek kasacji.

Naturalnym następstwem uchylenia wyroku w powyższym zakresie jest również uchylene rozstrzygnięcia o karze łącznej, notabene postulowane przez autora kasacji. Sąd Najwyższy zdecydował się na te ostatnie postąpienie, kierując się względami pragmatyki procesowej. Warto jednak przypomnieć, że aczkolwiek art. 575 § 2 k.p.k., zgodnie z którym jeśli choćby jeden z wyroków stanowiących podstawę wyroku łącznego ulega uchyleniu lub zmianie, wyrok łączny traci moc (...), odnosi się do wyroku łącznego, a nie kary łącznej, to jednak może być sto-

sowane odpowiednio także w odniesieniu do tej kary i to niezależnie od etapu postępowania. Zatem w konsekwencji uchylecia wyroku sądu meriti, w zakresie skazania oskarżonego za jeden z czynów, ex lege rozwiązane też zostało orzeczenie o karze łącznej (*vide* wyrok SN z dnia 26 listopada 2008 r., II KK 69/08, LEX nr 470997).

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji⁴⁰.

⁴⁰ Sąd Najwyższy, <http://sn.pl/sites/orzecznictwo/Orzeczenia3/II%20KK%20129-15.pdf> [dostęp: 29.10.2018 r.].

Tabela nr 4. Paserstwo (art. 122 k.w.)

Tryb ścigania	§ 1 i § 2 – z urzędu	
Typy	§ 1 i § 2 – podstawowy, § 3 – informacyjny	
Przedmiot ochrony	ogólny	ogół stosunków społecznych dotyczących szeroko pojętej kwestii własności rzeczy
	grupowy (rodzajowy)	mienie (tj. własność i inne prawa majątkowe w rozumieniu art. 44 k.c.)
	bezpośredni (indywidualny)	własność, prawo własności do rzeczy
Strona przedmiotowa	zachowanie się sprawcy	polega na działaniu, czyli sprawca udziela pomocy sprawcy przy czynie kradzieży bądź przywłaszczenia; polega na nabyciu mienia pochodzącego z kradzieży bądź przywłaszczenia, udzieleniu pomocy w celu jego zbycia, przyjęciu lub zbyciu, przyjęciu mienia lub jego ukryciu
	przedmiot czynu	cudza rzecz ruchoma tylko o wartości do 1/4 minimalnego wynagrodzenia
	okoliczności modalne (czas, miejsce, sposób, narzędzia, sytuacja)	§ 1 i 2 – po dokonaniu czynu zabronionego, z którego mienie pochodzi
	skutek	wykroczenie materialne – w przypadku nabycia rzeczy, wykroczenie formalne – w przypadku udzielenia pomocy do ukrycia, zbycia
	związek przyczynowo-skutkowy	zachodzi pomiędzy zachowaniem się sprawcy a skutkiem jego czynu, tj. w wyniku nabycia, zbycia lub ukrycia mienia pochodzącego z kradzieży bądź jego przywłaszczenia zostały naruszone reguły legalnego obrotu prawnego mienia
Podmiot	powszechny	
Strona przedmiotowa	§ 1 – wykroczenie popełnione umyślnie w zamiarze bezpośrednim; wykroczenie kierunkowe, gdyż sprawca podejmuje jedną z wymienionych form zachowania zabronionego, będąc świadomym, że źródłem pochodzenia mienia jest kradzież lub przywłaszczenie; § 2 – wykroczenie popełnione nieumyślnie w zamiarze bezpośrednim; wykroczenie kierunkowe, gdyż sprawca podejmuje jedną z wymienionych form zachowania zabronionego; na podstawie towarzyszących okoliczności powinien i może przypuszczać, że mienie może pochodzić z czynu zabronionego	

Rozdział V

Kradzież z ogrodu (art. 123 k.w.)

- § 1. Kto z nienależącego do niego ogrodu bezprawnie zabiera w nieznaczej ilości owoce, warzywa lub kwiaty podlega karze grzywny do 250 złotych albo karze nagany.
- § 2. Ściganie następuje na żądanie pokrzywdzonego.
- § 3. W razie popełnienia wykroczenia można orzec nawiązkę do wysokości 50 złotych.

KOMENTARZ

Art. 123 k.w. określa zabór nieznaczej ilości owoców, warzyw lub kwiatów z cudzego ogrodu.

1. Pojęcia prawne występujące w tym artykule:

- **zabór** – bezprawne wyjęcie rzeczy spod władztwa osoby dotychczas władającej i objęcie jej przez sprawcę we własne władanie;
- **nawiązka** – w razie popełnienia wykroczenia fakultatywnie można orzec nawiązkę jako jeden katalogu środków karnych w Kodeksie wykroczeń; mawiązka może być wymierzana na rzecz pokrzywdzonego lub na wskazany cel społeczny; ma ona charakter kompensacyjny, ma stanowić zadośćuczynienie pokrzywdzonemu.

Wedle dyspozycji art. 123 § 1 k.w. zabrania się zaboru owoców, warzyw, kwiatów, przy czym w treści tego przepisu nie jest określony cel tego zaboru. W doktrynie trafnie jednak wskazuje się, że bezprawny zabór, o którym stanowi ten przepis, nie oznacza niczego innego, jak właśnie zaboru w celu przywłaszczenia (T. Bojarski, *Kodeks wykroczeń*, 2015, s. 488). **Z tego też względu pojęcie zaboru należy interpretować identycznie jak w przypadku wykroczenia unormowanego w art. 119 §1 k.w.** W art. 123 § 1 k.w. ustawodawca zastrzegł, że znamiona unormowanego w tym przepisie wykroczenia wyczerpuje zachowanie sprawcy, który „bezprawnie” zabiera owoce, warzywa albo kwiaty w nim wymienione. **Sprawcą wspomnianego wykroczenia nie jest zatem osoba uprawniona do zatrzymania pożytków naturalnych**, a więc owoców opadłych z drzewa lub krzewu na grunt sąsiedni (art. 148 zd. 1 k.c.). Uprawniony do pobierania pożytków naturalnych rzeczy nabywa ich własność przez odłączenie ich od rzeczy (art. 190 k.c.). Bezprawność zaboru owoców, warzyw albo kwiatów wyklucza również zgoda osoby uprawnionej (T. Grzegorzcyk, *Kodeks wykroczeń*, 2013, s. 578), która może być wyrażona w dowolnej formie⁴¹.

2. Przedmiot czynności wykonawczej: owoce, warzywa, kwiaty pochodzące z cudzego ogrodu

Przedmiotem czynności wykonawczej analizowanego wykroczenia mogą być owoce, warzywa lub kwiaty pochodzące z ogrodu nienależącego do sprawcy. Wydaje się, że brak jest

⁴¹ P. Daniluk, *Kodeks wykroczeń, komentarz*, <https://sip.legalis.pl/document-view.seam?documentId=mjxw62zogi2dkmjugm2tinboobqxlrtge4domjwhe2a> [dostęp: 5.03.2018 r.].

przeszkód, aby pojęcie ogrodu w tym przypadku interpretować identycznie jak w przypadku wykroczenia unormowanego w art. 150 § 1 k.w. (T. Grzegorzczak, *Kodeks wykroczeń*, 2013, s. 578), a więc jako ogród warzywny, owocowy lub kwiatowy. **Użycie w treści dyspozycji art. 123 § 1 k.w. przez ustawodawcę liczby mnogiej nie oznacza, że dozwolony jest zabór z cudzego ogrodu jednego owocu, warzywa lub kwiatu.**

Nieznaczną ilość

Owoce, warzywa lub kwiaty stanowią przedmiot czynności wykonawczej analizowanego wykroczenia tylko wówczas, gdy stanowią **ilość nieznaczną**. Wspomniane pojęcie nie zostało zdefiniowane w treści art. 123 § 1 k.w. W doktrynie zaprezentowano pogląd, wedle którego pojęcie nieznaczonej ilości należy odnosić wyłącznie do liczby w sensie sztuk owoców, warzyw lub kwiatów. Uwzględniając przytoczone kryterium, przyjmuje się, że nieznaczną ilość to kilka lub kilkanaście sztuk, a kilkadziesiąt owoców nie stanowi już nieznaczonej ilości (T. Bojarski, *Kodeks wykroczeń*, 2015, s. 488). Wydaje się jednak, że interpretując znaczenie analizowanych wyrażen użytych w art. 123 § 1 k.w., nie można ograniczać się wyłącznie do kryterium ilościowego, ale należy uwzględnić przy tej ocenie również kryterium wartościowe (T. Grzegorzczak, *Kodeks wykroczeń*, 2013, s. 578). Zaletą tego rozwiązania jest możliwość odmowy potraktowania jako wykroczenia unormowanego w art. 123 § 1 k.w. zaboru kilku kwiatów o dość znacznej wartości majątkowej. Podejmując próbę wyznaczenia górnej granicy wspomnianego kryterium wartościowego, można odwołać się do wysokości nawiązki określonej w art. 123 § 3 k.w. Mając to na względzie, należy zaproponować, aby przez **nieznaczną ilość owoców, warzyw lub kwiatów w rozumieniu art. 123 § 1 k.w. rozumieć taką niewielką ilość tych rzeczy, których wartość majątkowa nie przekracza kwoty 50 zł**⁴².

Kradzież większej ilości owoców

Z reguły czyny odpowiadające ustawowym znamionom art. 123 k.w. nie są popełnione z chęci osiągnięcia korzyści majątkowej, a raczej są zaspokojeniem drobnych, doraźnych zachcianek sprawcy. Jeżeli jednak ilość owoców, warzyw czy kwiatów przekracza nieznaczną ilość, czyn taki należy kwalifikować z art. 119 k.w. bądź też nawet jako przestępstwo z art. 278 k.k.⁴³.

Zakres odpowiedzialności

Zagrożenie karą obejmuje grzywnę do 250 zł albo tylko karę nagany. Wykroczenie określone w tym przepisie jest ścigane na żądanie pokrzywdzonego. Przewidziano również (§ 3 tego artykułu) możliwość orzeczenia nawiązki w wysokości do 50 zł. Nawiązka zazwyczaj, chociaż nie zawsze tak musi być, jest dostosowana do wysokości wyrządzonej szkody. W związku tym można rozważyć, czy nie mieści się w tym wskazówka ze strony ustawodawcy, że kradzieże ogrodowe to zasadzie takie przypadki, przy których szkoda mieści się w tych granicach. Nie jest to jednak pewny argument na określenie górnej granicy wysokości szkody wyrządzonej takim wykroczeniem, nawet bowiem kilka kwiatów, co stanowi „nieznaczną ilość”, może tę wartość przekroczyć⁴⁴.

Nawiązka

W razie popełnienia wykroczenia fakultatywnie można orzec nawiązkę jako jeden z katalogu środków karnych w k.w. Nawiązka może być wymierzana na rzecz pokrzywdzonego lub na wskazany cel społeczny. Ma ona charakter kompensacyjny, stanowić zadośćuczynienie pokrzywdzonemu.

⁴² Tamże.

⁴³ M. Bojarski, W. Radecki *Kodeks wykroczeń komentarz*, <https://sip.legalis.pl/documentview.seam?documentId=mjxw62zogytkmjsgyidemroobqxalrtge4domjwhe2a> [dostęp: 5.03. 2018 r.].

⁴⁴ T. Bojarski, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, 2015, s. 489.

Tabela nr 5. Kradzież ogrodowa (art. 123 k.w.)

Tryb ścigania	§ 1 – na żądanie pokrzywdzonego	
Typy	§ 1 – podstawowy, § 2 i 3 – informacyjny	
Przedmiot ochrony	ogólny	ogół stosunków społecznych dotyczących szeroko pojętej kwestii własności rzeczy
	grupowy (rodzajowy)	mienie (tj. własność i inne prawa majątkowe w rozumieniu art. 44 k.c.)
	bezpośredni (indywidualny)	własność, prawo własności do mienia ogrodowego
Strona przedmiotowa	zachowanie się sprawcy	polega na działaniu, czyli zaborze nieznaczej liczbie owoców, kwiatów lub warzyw
	przedmiot czynu	owoce, warzywa, kwiaty w nieznaczej ilości; w przypadku gdy sprawca jednocześnie uszkodzi lub zniszczy rośliny albo grunt, poniesie odpowiedzialność z art. 150 k.w. (uszkodzenie cudzego ogrodu)
	okoliczności modalne (czas, miejsce, sposób, narzędzia, sytuacja)	cudzy ogród należący do osoby fizycznej, wspólnoty, spółdzielni, organizacji bądź instytucji; gdyby byłyby to inne miejsce, należy kwalifikować z art. 119 k.w. lub 278 k.k.
	skutek	wykroczenie materialne; zabór nieznaczej ilości owoców, warzyw lub kwiatów
	związek przyczynowo-skutkowy	bezprawne wyjęcie owoców, warzyw lub kwiatów spod władztwa właściciela lub innej osoby uprawnionej i objęcie jej we władanie sprawcy
Podmiot	powszechny	
Strona przedmiotowa	§ 1 – wykroczenie popełnione umyślnie w zamiarze bezpośrednim; wykroczenie kierunkowe, gdyż sprawca świadomie wchodzi we władanie cudzych produktów ogrodowych	

Rozdział VI

Niszczenie cudzej rzeczy (art. 124 k.w.)

- § 1. Kto cudzą rzecz umyślnie niszczy, uszkadza lub czyni niezdatną do użytku, jeżeli szkoda nie przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.
- § 2. Usiłowanie, podżeganie i pomocnictwo są karalne.
- § 3. Ściganie następuje na żądanie pokrzywdzonego.
- § 4. W razie popełnienia wykroczenia można orzec obowiązek zapłaty równowartości wyrządzonej szkody lub obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego.

KOMENTARZ

Art. 124 k.w. określa umyślne zniszczenie, uszkodzenie lub czynienie niezdatnym do użytku cudzej rzeczy ruchomej, gdy ich wartość nie przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia. W przypadku przekroczenia tej kwoty sprawca popełni przestępstwo z art. 288 § 1 k.k. (niszczenie rzeczy ruchomej). Nieumyślne zniszczenie mienia nie jest przestępstwem ani wykroczeniem, a stanowi delikt cywilny z art. 415 k.c.

1. Pojęcia prawne występujące w tym artykule:

- **niszczenie rzeczy** – polega na jej fizycznym unicestwieniu, w efekcie czego przestaje ona istnieć; w doktrynie wskazuje się, że zniszczenie rzeczy może polegać również na takim na nią oddziaływaniu, w wyniku którego tak zmieniają się jej właściwości, że nie nadaje się ona do użytku zgodnego z jej pierwotnym przeznaczeniem (T. Bojarski, *Kodeks wykroczeń*, 2015, s. 491);
- **uszkodzenie rzeczy** – polega na takim na nią oddziaływaniu, które zmniejsza jej wartość (M. Bojarski, W. Radecki, *Kodeks wykroczeń*, 2016, s. 915; M. Szwarczyk, w: T. Bojarski, *Kodeks wykroczeń*, 2015, s. 491); wspomniane oddziaływanie może polegać na zmianie wyglądu zewnętrznego rzeczy lub jej kształtu, bądź też przez naruszenie całości rzeczy (T. Grzegorzczak, *Kodeks wykroczeń*, 2013, s. 580); w praktyce wymiaru sprawiedliwości istotne znaczenie ma udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy za uszkodzenie rzeczy można uznać zachowania polegające na umieszczeniu napisów czy rysunków na szybie sklepu, czy też murze budynku; w tym zakresie w orzecznictwie wyrażono słuszne zapatrywanie, wedle którego **umieszczenie napisu lub rysunku w miejscu do tego niewyznaczonym może stanowić „uszkodzenie cudzej rzeczy”** w rozumieniu art. 288 k.k. (albo w zależności od wysokości szkody – wykroczenie przewidziane w art. 124 k.w.) tylko wówczas, gdy w wyniku tego działania nastąpiło pomniejszenie wartości materialnej lub użytkowej budynku, obiektu lub innej rzeczy w takim stopniu, że do usunięcia tego uszkodzenia konieczne jest naruszenie ich substancji (tak SN w uchw. z 13.3.1984 r., VI KZP 48/83, OSNKW 1984, Nr 7–8, poz. 71); z naruszeniem substancji budynku lub innej rzeczy mamy do czynienia, kiedy do usunięcia uszkodzenia (np. napisu wykonanego farbą olejną) konieczna jest przy-

kładowo wymiana szyby i fragmentu ściany budynku (zob. SN w wyr. z 22.8.2002 r., VKKN 362/01, Legalis). Zachowanie sprawcy polegające na umieszczeniu rysunku na ścianie budynku nie będzie mogło zostać ocenione jako uszkodzenie cudzej rzeczy, jeżeli do usunięcia tego rysunku wystarczające będzie jego wyczyszczenie za pomocą odpowiednich rozpuszczalników;

- **uczynienie rzeczy niezdatnej do użytku** – polega na takim na nią oddziaływaniu, które uniemożliwia lub w znacznym stopniu utrudnia normalne korzystanie z tej rzeczy, pomniejszając jej wartość użytkową, ale nie naruszając jednak jej substancji, materii⁴⁵;
- **cudza rzecz** – przedmiotem czynności wykonawczej komentowanego wykroczenia jest „cudza rzecz”; *lege non distinguente* („ustawa nie rozróżnia”) chodzi w tym wypadku zarówno o nieruchomości, jak i rzecz ruchomą; definicję nieruchomości przewidziano w art. 46 § 1 k.c., wedle dyspozycji którego nieruchomościami są części powierzchni ziemskiej stanowiące odrębny przedmiot własności (grunty), jak również budynki trwale z gruntem związane lub części takich budynków, jeżeli na mocy przepisów szczególnych stanowią odrębny od gruntu przedmiot własności; z kolei co do rzeczy ruchomych, z uwagi na wykładnię językową oraz systemową, interpretacja tego pojęcia powinna być identyczna jak w przypadku przedmiotu czynności wykonawczej czynu zabronionego unormowanego w art. 119 § 1 k.w.)⁴⁶;
- **usiłowanie** – w przypadku usiłowania zachowanie sprawcy polega na wykonaniu pewnych czynności zmierzających bezpośrednio do popełnienia czynu zabronionego prowadzących do jego dokonania, które jednak z przyczyn niezależnych od sprawcy nie następuje; karę za usiłowanie wymierza się w granicach zagrożenia przewidzianego za dokonanie; ponadto nie podlega karze za usiłowanie, kto dobrowolnie odstąpił od czynu lub zapobiegł skutkowi stanowiącemu znamię czynu zabronionego;
- **dokonanie** – zachodzi wówczas, gdy sprawca realizuje wszystkie znamiona opisane przy usiłowaniu osiągając zamierzony cel;
- **podżeganie** – podżegaczem jest ten, kto chcąc, aby inna osoba dokonała czynu zabronionego, nakłania ją do tego; można podżegać słowem (mówionym bądź pisanym), gestem, wsparciem psychicznym;
- **pomocnictwo** – pomocnikiem jest ten, kto w zamiarze, aby inna osoba dokonała czynu zabronionego, swoim zachowaniem ułatwia jego popełnienie, w szczególności dostarczając narzędzie, środek przewozu, udzielając rady lub informacji; odpowiada za pomocnictwo także ten, kto wbrew prawnemu, szczególnemu obowiązkowi niedopuszczenia do popełnienia czynu zabronionego swoim zaniechaniem ułatwia innej osobie jego popełnienie.

Art. 124 k.w. jest wykroczeniem przepołowionym z art. 288 k.k. (zniszczenie mienia). Przy czym zawsze przestępstwem jest przerywanie lub uszkodzenie kabla podmorskiego albo naruszenie przepisów obowiązujących przy jego zakładaniu lub naprawie.

Sprawca nie odpowie z art. 124 § 1 k.w., a popełni wykroczenie z art. 85 k.w., gdy samowolnie ustawi, zniszczy, uszkodzi, usunie, włączy lub wyłączy znak, sygnał, urządzenie ostrzegawcze lub zabezpieczające, zmieni ich położenie, zasłoni je lub uczyni niewidocznymi bądź samowolnie zniszczy, uszkodzi, usunie lub ustawi znak turystyczny.

Sprawca nie odpowie z art. 124 § 1 k.w., a popełni wykroczenie z art. 143 k.w., gdy ze złośliwości lub swawoli utrudni lub uniemożliwia korzystanie z urządzeń przeznaczonych do użytku publicznego, a w szczególności uszkodzi lub usunie przyrząd alarmowy, instalację oświetleniową, zegar, automat, telefon, oznaczenie nazwy miejscowości, ulicy, placu lub nieruchomości, urządzenie służące do utrzymania czystości lub ławkę.

⁴⁵ P. Daniluk, *Kodeks wykroczeń. Komentarz* <https://sip.legalis.pl/document-view.seam?documentId=mjxw62zogi2dkmjugm2tinboobqxlrtge4domjwhe4a> [dostęp: 5.03.2018 r.].

⁴⁶ Tamże.

Art. 130 § 1–3 k.w. wyłącza niektóre przypadki, w których czyn nie stanowi wykroczenia, tylko przestępstwo, tj. jeżeli przedmiotem czynu jest broń, amunicja, materiały lub przyrządy wybuchowe, sprawca popełnia kradzież z włamaniem, sprawca używa gwałtu na osobie albo grozi jego natychmiastowym użyciem, aby utrzymać się w posiadaniu zabranego mienia, gdy chodzi o zabranie innej osobie mienia w celu przywłaszczenia, gdy sprawca doprowadza człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności.

Ponadto w katalogu czynów przepołowionych nie znajduje zniszczenie programu komputerowego (art. 269a k.k.).

Art. 131 k.w. – przepisy stosuje się także w razie popełnienia wykroczenia za granicą.

2. Umyślność zniszczenia rzeczy, uszkodzenia jej lub uczynienia niezdatnej do użytku

Wykroczenie określone w art. 124 § 1 k.w. można popełnić wyłącznie umyślnie. Wniosek ten wynika z treści tego przepisu, gdzie ustawodawca zastrzegł wyraźnie, że sprawca może popełnić ten czyn zabroniony wyłącznie „umyślnie”. W związku z tym słusznie przyjmuje się w orzecznictwie, że nie można popełnić analizowanego wykroczenia nieumyślnie (zob. wyr. SN z 11.7.2001 r., III KKN 341/99, Legalis). W takiej sytuacji możemy mieć ewentualnie do czynienia z **deliktem cywilnym**, który pociąga za sobą naprawienie szkody (M. Bojarski, W. Radecki, *Kodeks wykroczeń*, 2016, s. 918)⁴⁷.

Nie stanowi zatem wykroczenia zachowanie, które doprowadziło do skutku opisanego w art. 124, lecz gdy sprawcy nie można postawić zarzutu umyślności. Na przykład sprawca, pukając do drzwi restauracji, wybija źle umocowaną szybę. W takim przypadku nie mamy do czynienia z wykroczeniem, a ewentualnie możemy mieć do czynienia z deliktem cywilnym, który pociąga za sobą naprawienie szkody (art. 415 k.c.)⁴⁸.

3. Wysokość wyrządzonej szkody

Ustawodawca, określając cudzą rzecz jako przedmiot czynności wykonawczej wykroczenia unormowanego w art. 124 § 1 k.w., nie użył w tym przepisie wyrażenia odnoszących się do jej wartości majątkowej, ale posłużył się innym sformułowaniem – „szkoda”. Trafnie w doktrynie wskazuje się, że użycie zwrotu „szkoda” oznacza, iż ustawodawca przeciwstawia je określeniu „wartość mienia” ze wszystkimi wynikającymi stąd konsekwencjami (M. Bojarski, W. Radecki, *Kodeks wykroczeń*, 2016, s. 917). **Szkoda w rozumieniu art. 124 § 1 k.w. stanowi uszczerbek na rzeczy będącej przedmiotem czynności wykonawczej sprawcy** (T. Grzegorzczak, *Kodeks wykroczeń*, 2013, s. 580). Wysokości szkody nie można utożsamiać z wartością majątkową rzeczy (tak trafnie SN w wyr. z 22.10.1998 r., III KKN 146/97, Legalis). W związku z tym należy przychylić się do stanowiska prezentowanego w doktrynie (T. Grzegorzczak, *Kodeks wykroczeń*, 2013, s. 580) oraz w orzecznictwie (tak SN w uchw. z 19.10.1972 r., VI KZP 41/72, OSNKW 1973, Nr 1, poz. 4), wedle którego **wysokość szkody może być wyższa niż wartość samej uszkodzonej rzeczy**. Przykładowo wysokość szkody w przypadku wybicia szyby w oknie obejmuje nie tylko wartość majątkową tej szyby, ale również koszty poniesione przez właściciela na ponowne jej umieszczenie w oknie. Zakres szkody w rozumieniu art. 124 § 1 k.w. obejmuje nie tylko rzeczywistą stratę (*damnum emergens* – „straty wynikające”), polegającą na zmniejszeniu się aktywów majątku poprzez ubytek, utratę lub zniszczenie jego poszczególnych składników, ale również utracony zysk wyrażający się w udaremnieniu powiększenia majątku (tak M. Kulik, *Przestępstwo i wykroczenie*, s. 189; T. Grzegorzczak, *Kodeks wykroczeń*, 2013, s. 580)⁴⁹.

⁴⁷ Tamże.

⁴⁸ Tamże.

⁴⁹ Tamże.

Wykroczenie z art. 124 k.w. jest **wykroczeniem materialnym**, a więc jego istota jest uzależniona od spowodowania skutku w postaci szkody, której wysokość nie może przekraczać kwoty 1/4 minimalnego wynagrodzenia. Ustawodawca wprowadzając do przepisu art. 124 znamię szkody, wyraźnie wskazuje, że nie można jej utożsamiać z wartością zniszczonego czy uszkodzonego mienia. Gdyby ustawodawca uważał, że jest to to samo, wówczas dla odróżnienia wykroczenia od analogicznego przestępstwa zniszczenia mienia użyłby sformułowania, „iż wartość tego mienia nie przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia”. Jeśli ustawodawca użył znamienia „szkoda”, to znaczy, że przeciwstawia je określeniu „wartość mienia” ze wszystkimi wynikającymi stąd skutkami⁵⁰.

4. Zniszczenie, uszkodzenie rzeczy lub uczynienie niezdatnej do użytku jako czyn przepołowiony

Jest to wykroczenie przepołowione. W przypadku, gdy szkoda przekroczy kwotę 1/4 minimalnego wynagrodzenia, sprawca popełni przestępstwo z art. 288 § 1 k.k. (zniszczenie rzeczy ruchomej). Przy czym przestępstwem jest zawsze przerywanie lub uszkodzenie kabla podmorskiego, albo naruszenie przepisów obowiązujących przy jego zakładaniu lub naprawie.

5. Zniszczenie, uszkodzenie rzeczy lub uczynienie niezdatnej do użytku jako czyn nieprzepołowiony

Art. 130 § 1–3 k.w. wyłącza niektóre przypadki, gdzie czyn nie stanowi wykroczenia, tylko przestępstwo tj. jeżeli przedmiotem czynu jest broń, amunicja, materiały lub przyrządy wybuchowe, sprawca popełnia kradzież z włamaniem, sprawca używa gwałtu na osobie albo grozi jego natychmiastowym użyciem, aby utrzymać się w posiadaniu zabranego mienia, gdy chodzi o zabranie innej osobie mienia w celu przywłaszczenia, gdy sprawca doprowadza człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności. Ponadto:

- 1) Sprawca nie odpowie z art. 124 k.w., a popełni wykroczenie z art. 85 k.w., gdy samowolnie ustawi, zniszczy, uszkodzi, usunie, włączy lub wyłączy znak, sygnał, urządzenie ostrzegawcze lub zabezpieczające, zmieni ich położenie, zasłoni je lub uczyni niewidocznymi bądź samowolnie zniszczy, uszkodzi, usunie lub ustawi znak turystyczny.
- 2) Sprawca nie odpowie z art. 124 § 1 k.w., a popełni wykroczenie z art. 143 k.w., gdy ze złośliwości lub swawoli utrudni lub uniemożliwi korzystanie z urządzeń przeznaczonych do użytku publicznego, a w szczególności uszkodzi lub usunie przyrząd alarmowy, instalację oświetleniową, zegar, automat, telefon, oznaczenie nazwy miejscowości, ulicy, placu lub nieruchomości, urządzenie służące do utrzymania czystości lub ławkę.
- 3) Sprawca nie odpowie z art. 124 § 1 k.w., a popełni przestępstwo z art. 269 a k.k., zniszczy program komputerowy.

⁵⁰ M. Bojarski, W. Radecki *Kodeks wykroczeń komentarz*, <https://sip.legalis.pl/documentview.seam?documentId=mjxw62zogytkmjsgyidemroobqxlrtge4domjwhe4a> [dostęp: 5.03.2018 r.].

Tabela nr 6. Niszczenie cudzej rzeczy (art. 124 k.w.)

Tryb ścigania	§ 1 – na żądanie pokrzywdzonego	
Typy	§ 1 – podstawowy, § 2, § 3 i § 4 – informacyjny	
Przedmiot ochrony	ogólny	ogół stosunków społecznych dotyczących szeroko pojętej kwestii własności rzeczy
	grupowy (rodzajowy)	mienie (tj. własność i inne prawa majątkowe w rozumieniu art. 44 k.c.)
	bezpośredni (indywidualny)	nienaruszony stan cudzej rzeczy zarówno ruchomej, jak i nieruchomości o wartości ¼ minimalnego wynagrodzenia
Strona przedmiotowa	zachowanie się sprawcy	działanie sprawcy polega na umyślnym niszczeniu, uszkodzeniu lub czynieniu niezdatnym do użytku cudzej rzeczy o wartości ¼ minimalnego wynagrodzenia
	przedmiot czynu	cudza rzecz – zarówno ruchoma, jak i nieruchoma o wartości ¼ minimalnego wynagrodzenia; uszkodzona rzecz przekraczająca tą wartość stanowi przestępstwo z art. 288 k.k.
	okoliczności modalne (czas, miejsce, sposób, narzędzia, sytuacja)	nie ma znaczenia, w miejscu popełnienia czynu
	skutek	wykroczenie materialne, skutkiem jest stan zniszczenia, uczynienia niezdatną do użytku lub uszkodzenia cudzej rzeczy
	związek przyczynowo-skutkowy	zachodzi pomiędzy zachowaniem się sprawcy, a skutkiem jego czynu, tj. w wyniku umyślnego działania sprawcy na cudzą rzecz ruchomą bądź nieruchomą dochodzi do jej uszkodzenia, niszczenia lub uczynienia niezdatną do użytku
Podmiot	powszechny	
Strona podmiotowa	wykroczenie popełnione umyślnie w zamiarze bezpośrednim lub ewentualnym	

Rozdział VII

Niezawiadomienie o znalezieniu rzeczy (art. 125 k.w.)

Kto w ciągu dwóch tygodni od dnia znalezienia cudzej rzeczy albo przybłąkania się cudzego zwierzęcia nie zawiadomi o tym organu Policji lub innego organu państwowego albo w inny właściwy sposób nie poszukuje posiadacza, podlega karze grzywny do 500 złotych albo karze nagany.

KOMENTARZ

Art. 125 k.w. określa dwa rodzaje zachowań sprawcy, tj. niezawiadomienie Policji lub innego organu państwowego w ciągu dwóch tygodni od znalezienia cudzej rzeczy ruchomej lub przybłąkania się cudzego zwierzęcia oraz brak poszukiwania właściciela rzeczy lub zwierzęcia w inny właściwy sposób w ciągu 2 tygodni od znalezienia cudzej rzeczy ruchomej lub przybłąkania się cudzego zwierzęcia.

1. Pojęcia prawne występujące w tym artykule:

- **rzecz** – to przedmiot materialny, który jest wyodrębniony, może samodzielnie występować w obrocie oraz przedstawia wartość majątkową (art. 45 k.c.);
- **cudza rzecz** – przedmiotem czynności wykonawczej komentowanego wykroczenia jest „cudza rzecz”; z uwagi na wykładnię językową oraz systemową interpretacja tego pojęcia powinna być identyczna jak w przypadku przedmiotu czynności wykonawczej czynu zabronionego unormowanego w art. 119 § 1 k.w. **w art. 125 k.w. chodzi o znalezioną cudzą rzecz, a więc rzecz, która została zagubiona przez ostatniego właściciela lub posiadacza** (tak A. Sośnicka, *Przestępstwo i wykroczenie*, s. 108). Z tego rodzaju rzeczą nie mamy do czynienia w przypadku tzw. rzeczy niczyich oraz w przypadku rzeczy porzuconych z zamiarem wyzbycia się własności (tak A. Sośnicka, *Przestępstwo i wykroczenie*, s. 109–110);
- **cudze zwierzę** – przedmiotem czynności wykonawczej wykroczenia unormowanego w art. 125 k.w. jest nie tylko cudza rzecz, ale również cudze zwierzę; przez **zwierzę** należy rozumieć istotę żyjącą, zdolną do odczuwania cierpienia, niebędącą rzeczą (art. 1 ust. 1 OchrZwU); w art. 125 k.w. ustawodawca użył ogólnego wyrażenia „cudze zwierzę”; wbrew dyrektywie interpretacyjnej (*lege non distinguente* – „ustawa nie rozróżnia”) nie oznacza to, że przedmiotem czynności wykonawczej analizowanego wykroczenia może być każde zwierzę; mając na względzie szczególnie przedmiot ochrony czynu zabronionego unormowanego w art. 125 k.w., należy przyjąć, że pojęcie to obejmuje niewątpliwie „zwierzęta domowe”, a więc zwierzęta tradycyjnie przebywające wraz z człowiekiem w jego domu lub innym odpowiednim pomieszczeniu, utrzymywane przez człowieka w charakterze jego towarzysza (art. 4 pkt 17 OchrZwU), jak również „zwierzęta gospodarskie”, a więc zwierzęta gospodarskie w rozumieniu przepisów o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich (art. 4 pkt 18 OchrZwU), ale tylko wtedy, gdy istnieje możliwość ustalenia ich właściciela lub innej osoby, pod której opieką trwale dotąd pozostawały;

termin „cudze zwierzę” w rozumieniu art. 125 k.w. nie obejmuje natomiast „zwierząt bezdomnych”, a więc zwierząt domowych lub gospodarskich, które uciekły, zabłąkały się lub zostały porzucone przez człowieka, a nie ma możliwości ustalenia ich właściciela lub innej osoby, pod której opieką trwale dotąd pozostawały (art. 4 pkt. 16 OchrZwU), a także zwierząt wolno żyjących (dzikich), czyli zwierząt nieudomowionych, żyjących w warunkach niezależnych od człowieka (art. 4 pkt. 21 OchrZwU)⁵¹.

2. Umyślność lub nieumyślność sprawcy

Wykroczenie z art. 125 k.w. można popełnić zarówno umyślnie, jak i nieumyślnie⁵².

3. Odpowiedzialność karna za niezawiadomienie o znalezieniu rzeczy lub zwierzęcia

Według przepisu art. 125 k.w. odpowiedzialności za wykroczenie podlega każdy, kto znalazł rzecz zgubioną i w ciągu dwóch tygodni od tego faktu nie podjął kroków celem znalezienia właściciela tej rzeczy lub zwierzęcia.

4. Obowiązki znalazcy

Obowiązek poszukiwania właściciela rzeczy zgubionej według k.w. zostaje spełniony, jeżeli znalazca zawiadomi o fakcie znalezienia rzeczy lub zwierzęcia organ Policji lub inny organ państwowy bądź też w powszechnie przyjęty sposób zawiadomi o znalezieniu tej rzeczy czy zwierzęcia (np. ogłoszenie w prasie). Od niezawiadomienia o znalezieniu rzeczy zgubionej należy odróżnić takie działanie, w którym znalazca nie ma zamiaru poszukiwać właściciela i z rzeczą znalezioną postępuje jak ze swoją. W takim przypadku zachowanie się sprawcy wypełnia ustawowe znamiona przywłaszczenia⁵³.

Zgodnie z art. 4.1. URZ – ten, kto znalazł rzecz i zna osobę uprawnioną do jej odbioru oraz jej miejsce pobytu, niezwłocznie zawiadamia ją o znalezieniu rzeczy i wzywa do jej odbioru.

Zgodnie z art. 5.1. URZ – ten, kto znalazł rzecz i nie zna osoby uprawnionej do jej odbioru lub nie zna jej miejsca pobytu, niezwłocznie zawiadamia o znalezieniu rzeczy starostę właściwego ze względu na miejsce zamieszkania znalazcy lub miejsce znalezienia rzeczy (właściwy starosta).

Zgodnie z art. 7.1. URZ – ten, kto znalazł rzecz w budynku publicznym, innym budynku lub pomieszczeniu otwartym dla publiczności albo środka transportu publicznego, oddaje rzecz zarządcy budynku, pomieszczenia albo środka transportu publicznego (właściwy zarządca), który po upływie 3 dni od dnia otrzymania rzeczy przekazuje ją właściwemu staroście, chyba że w tym terminie zgłosi się osoba uprawniona do odbioru rzeczy.

Znalazca pieniędzy o równowartości nie przekraczającej 100 złotych nie ma obowiązku zgłaszania takiego faktu odpowiednim organom. Nie popełnia wykroczenia (zgodnie z art. 5.3 URZ) ten, kto znalazł jedynie pieniądze, a ich kwota nie przekracza 100 złotych lub równowartości tej kwoty obliczonej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia znalezienia pieniędzy, a w przypadku gdy w tym dniu nie ogłoszono takiego kursu, według ostatniego kursu ogłoszonego przed tym dniem.

⁵¹ P. Daniluk, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, <https://sip.legalis.pl/document-view.seam?documentId=mjxw62zogi2dkmjugm2tinboobqxalrtge4domjxgazq> [dostęp: 5.03.2018 r.].

⁵² M. Bojarski, W. Radecki, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, <https://sip.legalis.pl/documentview.seam?documentId=mjxw62zogytkmjsjiydemroobqxalrtge4domjxgazq> [dostęp: 5.03.2018 r.].

⁵³ Tamże.

Tabela nr 7. Niezawiadomienie o znalezieniu cudzej rzeczy (art. 125 k.w.)

Tryb ścigania	z urzędu	
Typy	podstawowy	
Przedmiot ochrony	ogólny	ogół stosunków społecznych dotyczących szeroko pojętej kwestii własności rzeczy
	grupowy (rodzajowy)	własność mienia i inne prawa majątkowe z nim związane
	bezpośredni (indywidualny)	własność, stosunki majątkowe cudzej rzeczy znalezionej lub zwierzęcia, które się przybłąkało
Strona przedmiotowa	zachowanie się sprawcy	działanie sprawcy polega zaniechaniu zawiadomienia organu Policji lub innego organu państwowego w ciągu 2 tygodni o znalezieniu cudzej rzeczy albo przybłąkaniu się cudzego zwierzęcia
	przedmiot czynu	znaleziona cudza rzecz lub zwierzę, które się przybłąkało
	okoliczności modalne (czas, miejsce, sposób, narzędzia, sytuacja)	w terminie dwóch tygodni od znalezienia rzeczy lub przybłąkaniu się zwierzęcia, znalazca jest obowiązany powiadomić o tym fakcie Policję lub inny organ państwowy oraz podjąć poszukiwania właściciela rzeczy lub zwierzęcia w inny sposób (np. zamieścić ogłoszenia w prasie, wywieścić ogłoszenia); w przypadku, gdyby w wyżej wymienionym czasie tego nie uczynił, popełni wykroczenie z art. 126 k.w.; w przypadku, gdy znalazca w ciągu dwóch tygodni rozporządza znalezioną rzeczą lub przybłąkanym zwierzęciem jak własnym, ponosi odpowiedzialność za jej przywłaszczenie (art. 119 k.w. lub 284 k.k.)
	skutek	wykroczenie formalne powstałe z zaniechania
	związek przyczynowo-skutkowy	zachodzi pomiędzy zachowaniem się sprawcy a skutkiem jego czynu, tj. sprawca wbrew obowiązkowi, w ciągu 2 tygodni od znalezienia cudzej rzeczy albo przybłąkaniu się zwierzęcia, nie zawiadamia o tym fakcie organu Policji lub innego właściwego organu, albo w inny sposób nie poszukuje posiadacza rzeczy, w skutek czego może zostać naruszona reguła legalnego obrotu prawnego mienia
Podmiot	powszechny	
Strona przedmiotowa	wykroczenie popełnione umyślnie lub nieumyślnie	

Rozdział VIII

Kradzież, przywłaszczenie, umyślne niszczenie lub uszkodzenie rzeczy niemajątkowej (art. 126 k.w.)

- § 1. Kto zabiera w celu przywłaszczenia, przywłaszcza sobie albo umyślnie niszczy lub uszkadza cudzą rzecz przedstawiającą wartość niemajątkową, podlega karze grzywny albo karze nagany.
- § 2. Ściganie następuje na żądanie pokrzywdzonego.

KOMENTARZ

Art. 126 k.w. określa wykroczenie polegające na przywłaszczeniu, umyślnym niszczeniu lub uszkodzeniu cudzej rzeczy przedstawiającej wartość niemajątkową.

1. Pojęcia prawne występujące w tym artykule:

- **rzecz** – to przedmiot materialny, który jest wyodrębniony, może samodzielnie występować w obrocie oraz przedstawia wartość majątkową (art. 45 k.c.);
- **zabór** – bezprawne wyjęcie rzeczy spod władztwa osoby dotychczas władającej i objęcie jej przez sprawcę we własne władanie;
- **przywłaszczenie** – polega na tym, że sprawca, który wszedł w posiadanie cudzej rzeczy ruchomej legalnie, postępuje z nią jak w własną;
- **zniszczenie rzeczy** – polega na jej fizycznym unicestwieniu, w efekcie czego przestaje ona istnieć; w doktrynie wskazuje się, że zniszczenie rzeczy może polegać również na takim na nią oddziaływaniu, w wyniku którego tak zmieniają się jej właściwości, że nie nadaje się ona do użytku zgodnego z jej pierwotnym przeznaczeniem (T. Bojarski, *Kodeks wykroczeń*, 2015, s. 491);
- **uszkodzenie rzeczy** – polega na takim na nią oddziaływaniu, które zmniejsza jej wartość (M. Bojarski, W. Radecki, *Kodeks wykroczeń*, 2016, s. 915; M. Szwarczyk, w: T. Bojarski, *Kodeks wykroczeń*, 2015, s. 491); wspomniane oddziaływanie może polegać na zmianie wyglądu zewnętrznego rzeczy lub jej kształtu bądź też przez naruszenie całości rzeczy (T. Grzegorzczak, *Kodeks wykroczeń*, 2013, s. 580)⁵⁴, uszkodzoną rzecz można naprawić, przywracając jej pierwotny wygląd lub przeznaczenie;
- **cudza rzecz wartości niemajątkowej** – przedmiotem czynności wykonawczej wykroczenia unormowanego w art. 126 § 1 k.w. jest cudza rzecz przedstawiająca wartość niemajątkową; takie ujęcie przedmiotu czynności wykonawczej oznacza, że **przedmiotem czynności wykonawczej jest rzecz, która dla właściciela ma znaczenie symboliczne, wywołuje**

⁵⁴ P. Daniluk, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, <https://sip.legalis.pl/document-view.seam?documentId=mjxw62zo-gi2dkmjugm2tinboobqxlrtge4domjwhe4a>, [dostęp 5 marca 2018 r.].

u niego określone przeżycia psychiczne, jest on do niej przywiązany; chodzi zatem o to, że zachowania wymienione w art. 126 § 1 k.w. godzą w uczucia pokrzywdzonego, wyrządzają mu krzywdę, której nie da się przeliczyć na pieniądze (tak A. Sośnicka, *Przestępstwo i wykroczenie*, s. 240); taką cudzą rzeczą mogą być zdjęcie, listy, zasuszone kwiaty (M. Bojarski, W. Radecki, *Kodeks wykroczeń*, 2016, s. 919; T. Grzegorzczak, *Kodeks wykroczeń*, 2013, s. 585), pamiątka z wakacji, wykorzystany bilet z koncertu ulubionego zespołu, pamiątka po osobie zmarłej (tak A. Sośnicka, *Przestępstwo i wykroczenie*, s. 240), dewocjonalia (T. Bojarski, *Kodeks wykroczeń*, 2015, s. 498); przedmiotem czynności wykonawczej w przypadku analizowanego wykroczenia nie może być każdy list, ale jedynie taki, który dla pokrzywdzonego ma określone znaczenie symboliczne; trafnie zatem w orzecznictwie wskazuje się, że **tego rodzaju listem nie jest urzędowe wezwanie do zapłaty określonej należności** (tak SO w Toruniu w post. z 23.4.2013 r., IX Kz 113/13, orzeczenia.torun.so.gov.pl)⁵⁵.

2. Zakres odpowiedzialności za wykroczenie z art. 126 k.w.

Określając podmiot wykroczenia przewidzianego w art. 126 § 1 k.w., ustawodawca użył zaimka „kto”. W tym przypadku sprawcą wspomnianego wykroczenia może być każdy, kto dokonuje kradzieży, przywłaszczenia, niszczenia lub uszkodzenia cudzej rzeczy przedstawiającej wartość niemajątkową. **W przypadku stosunków małżeńskich „cudzą” będzie nie tylko rzecz należąca do majątku osobistego współmałżonka, ale także rzecz stanowiąca element majątku wspólnego.** W tym ostatnim przypadku sprawca powinien jednak ponieść odpowiedzialność nie za kradzież rzeczy, ale za jej przywłaszczenie (zob. R.A. Stefański, *Odpowiedzialność karna*, s. 25 i n.)⁵⁶.

W przypadku zniszczenia cudzej rzeczy materialnej, uszkodzenia lub czynienia jej niezdatną do użytku, sprawca poniesie odpowiedzialność za wykroczenie z art. 124 k.w., gdy wartość szkody nie przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia, bądź przestępstwo z art. 288 k.k., gdy wartość szkody będzie wyższa.

⁵⁵ P. Daniluk, *Kodeks wykroczeń. omentarz* <http://sip.legalis.pl/document-view.seam?documentId=mjxw62zoK-gi2dkmjugm2tinboobqxlrtge4domjxga2a> [dostęp: 6.03.2018 r.].

⁵⁶ Tamże.

Tabela nr 8. Kradzież, przywłaszczenie, umyślne niszczenie lub uszkodzenie rzeczy niemajątkowej (art. 125 k.w.)

Tryb ścigania	§ 1 na żądanie pokrzywdzonego	
Typy	§ 1 – podstawowy, § 2 – informacyjny	
Przedmiot ochrony	ogólny	ogół stosunków społecznych dotyczących szeroko pojętej kwestii własności rzeczy
	grupowy (rodzajowy)	własność mienia i inne prawa majątkowe z nim związane
	bezpośredni (indywidualny)	własność, posiadanie oraz inne prawa do cudzej rzeczy przedstawiającej wartość niemajątkową
Strona przedmiotowa	zachowanie się sprawcy	zabiera w celu przywłaszczenia, przywłaszcza, umyślnie niszczy lub uszkadza cudzą rzecz przedstawiającą wartość niemajątkową
	przedmiot czynu	cudza rzecz przedstawiająca wartość niemajątkową
	okoliczności modalne (czas, miejsce, sposób, narzędzia, sytuacja)	nie mają znaczenia w miejscu popełnienia czynu
	skutek	wykroczenie materialne; wyjęcie rzeczy o wartości niemajątkowej spod władztwa osoby uprawnionej i pozbawienie możliwości władania nią, spowodowanie jej stanu zniszczenia lub uszkodzenia;
	związek przyczynowo-skutkowy	zachodzi pomiędzy zachowaniem się sprawcy a skutkiem jego czynu, tj. w wyniku zaboru w celu przywłaszczenia lub przywłaszczenia cudzej rzeczy o wartości niemajątkowej następuje pozbawienie możliwości władania nią przez osobę uprawnioną, bądź w wyniku umyślnego działania sprawcy dochodzi do niszczenia lub uszkodzenia cudzej rzecz o wartości niemajątkowej
Podmiot	powszechny	
Strona przedmiotowa	wykroczenie popełnione umyślnie	

Rozdział IX

Wyrób wytrychów (art. 129 k.w.)

§ 1. Kto:

- 1) wyrabia, posiada lub nabywa wytrychy, jeżeli nie trudni się zawodem, w którym są one potrzebne,
- 2) dostarcza wytrychów osobie nietrudniącej się takim zawodem,
- 3) wyrabia, posiada lub nabywa klucze do cudzego domu, mieszkania lub innego pomieszczenia albo schowania bez zezwolenia osoby uprawnionej lub organu administracji, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto wyrabia, posiada lub nabywa narzędzia przeznaczone do dokonywania kradzieży albo kto dostarcza takich narzędzi innym osobom.

§ 3. Wytrychy, klucze lub narzędzia podlegają przypadkowi, choćby nie stanowiły własności sprawcy.

KOMENTARZ

Szczególnym przedmiotem ochrony w przypadku analizowanych wykroczeń jest **ochrona mienia**, które może zostać zagrożone przez wyrabianie, posiadanie, nabywanie wytrychów przez osoby nieuprawnione, a także dostarczanie ich osobie nietrudniącej się tym zawodem (art. 129 § 1 pkt 1 i 2 k.w.), wyrabianie, nabywanie, posiadanie kluczy do cudzego mieszkania bez zezwolenia osoby uprawnionej (art. 129 § 1 pkt 3 k.w.), bądź też przez wyrabianie, posiadanie, nabywanie narzędzi przeznaczonych do kradzieży albo dostarczanie tych przedmiotów innej osobie (art. 129 § 2 k.w.)⁵⁷.

1. Pojęcia prawne występujące w tym artykule

– **wytrych** – narzędzie służące do odblokowania, otwierania zamków.

2. Czynności sprawcze z art. 129 k.w.

Wyrabianie wytrychów, kluczy do cudzego domu bez zezwolenia osoby uprawnionej, lub narzędzi przeznaczonych do dokonywania kradzieży

W przypadku komentowanych wykroczeń karalne jest wyrabianie wytrychów przez osoby nieuprawnione (art. 129 § 1 pkt 1 k.w.), kluczy do cudzego domu bez zezwolenia osoby uprawnionej (art. 129 § 1 pkt 3 k.w.), narzędzi przeznaczonych do dokonywania kradzieży (art. 129 § 2 k.w.). **Wyrabianie jako czynność wykonawcza sprawcy polega na wytwarzaniu, produkowaniu wymienionych przedmiotów.**

⁵⁷ P. Daniluk, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, <https://sip.legalis.pl/document-view.seam?documentId=mjxw62zogi2dkmjugm2tinboobqxlrtge4domjxgeza> [dostęp: 6.03.2018 r.].

Posiadanie wytrychów kluczy do cudzego domu bez zezwolenia osoby uprawnionej, lub narzędzi przeznaczonych do dokonywania kradzieży

W przypadku komentowanych wykroczeń karalne jest **posiadanie, a więc sprawowanie fizycznego władztwa** nad wytrychami (art. 129 § 1 pkt 1 k.w.), kluczami do cudzego domu bez zezwolenia osoby uprawnionej (art. 129 § 1 pkt 3 k.w.), narzędziami przeznaczonych do dokonywania kradzieży (art. 129 § 2 k.w.).

Nabywanie kluczy do cudzego domu bez zezwolenia osoby uprawnionej, lub narzędzi przeznaczonych do dokonywania kradzieży

W przypadku komentowanych wykroczeń karalne jest nabywanie wytrychów (art. 129 § 1 pkt 1 k.w.), kluczy do cudzego domu bez zezwolenia osoby uprawnionej (art. 129 § 1 pkt 3 k.w.), narzędzi przeznaczonych do dokonywania kradzieży (art. 129 § 2 k.w.). **Nabywanie jako czynność wykonawcza sprawcy polega na uzyskaniu władztwa nad wymienionymi przedmiotami, które umożliwia postąpienie z nimi jak właściciel.** Sposób uzyskania władztwa jest bez znaczenia z punktu widzenia znamion art. 129 k.w. Pojęcie nabywania w rozumieniu tego przepisu należy rozumieć jako każde uzyskanie przez sprawcę faktycznego władztwa nad przedmiotami w nim wymienionymi. Nabycie w tym przypadku nie realizuje się wyłącznie w drodze konsensusu pomiędzy zbywcą a nabywcą (zob. SN w post. z 30.10.2014 r., I KZP 23/14, OSNKW 2015, Nr 1, poz. 3). W tym przypadku zachowanie takie może być uznane za bezkarne usiłowanie (*arg. ex art. 11 § 2 k.w.*).

Dostarczanie wytrychów

W przypadku komentowanych wykroczeń karalne jest **dostarczanie, a więc przekazanie fizycznego władztwa** nad wytrychami osobie nietrudniącej się zawodem z nimi związanym (art. 129 § 1 pkt 2 k.w.) albo przekazanie tego władztwa nad narzędziami przeznaczonych do dokonywania kradzieży innej osobie (art. 129 § 2 k.w.)⁵⁸.

3. Przedmioty czynności wykonawczej

Wytrychy

Przedmiotem czynności wykonawczej sprawcy w przypadku wykroczenia unormowanego w art. 129 § 1 pkt 1 i 2 k.w. są wytrychy. Przez **wytrych** w doktrynie rozumie się narzędzie służące do otwierania lub odblokowywania zamków (np. w drzwiach, samochodach, szafkach), używane w przypadku braku klucza (T. Grzegorzczak, *Kodeks wykroczeń*, 2013, s. 596). W dyspozycji przytoczonych przepisów ustawodawca użył wyrażenia „wytrych” w liczbie mnogiej. **Nie oznacza to jednak, że znamion wykroczeń unormowanych w tych przepisach nie wyczerpuje opisana w nich czynność wykonawcza sprawcy, jeżeli dotyczy jednego przedmiotu.**

Klucze do cudzego lokalu

Przedmiotem czynności wykonawczej sprawcy w przypadku wykroczenia unormowanego w art. 129 § 1 pkt 3 k.w. są klucze do cudzego domu, mieszkania lub innego pomieszczenia.

Narzędzia przeznaczone do dokonywania kradzieży

Zakres przedmiotowy rzeczy stanowiących „narzędzia przeznaczone do dokonywania kradzieży” w rozumieniu art. 129 § 2 k.w. obejmuje rzeczy powszechnie używane w gospodarstwie domowym, takie jak np. łomy, piłka do cięcia metalu, przecinak, pilniki itp. **O tym, czy dany przedmiot można traktować jako przedmiot czynności wykonawczej wykroczenia unormowanego w art. 129 § 2 k.w., decyduje zatem jego przeznaczenie, a więc, czy ma służyć dokonywaniu kradzieży** (T. Grzegorzczak, *Kodeks wykroczeń*, 2013, s. 596). W dyspo-

⁵⁸ Tamże.

zycji wskazanego przepisu ustawodawca użył wyrażenia „narzędzia” w liczbie mnogiej. **Nie oznacza to jednak, że znamion wykroczenia unormowanego w tym przepisie nie wyczerpuje opisana w nim czynność wykonawcza sprawcy, jeżeli dotyczy jednego przedmiotu.** W art. 129 § 2 k.w. ustawodawca użył terminu „kradzież”, przez co należy rozumieć nie tylko **wykroczenie kradzieży** (art. 119 k.w.), ale również **przestępstwo kradzieży** (art. 278 § 1 k.k.), **przestępstwo kradzieży z włamaniem** (art. 279 § 1 k.k.) czy **przestępstwo rozboju** (art. 280 k.k.)⁵⁹.

4. Obligatoryjny przepadek przedmiotów

Unormowanie przewidziane w art. 129 § 3 k.w. należy interpretować w kontekście zasady wyrażonej w art. 30 § 2 k.w. W świetle dyspozycji tego ostatniego z przytoczonych przepisów przepadek przedmiotów niebędących własnością sprawcy można orzec tylko wtedy, gdy przepis szczególny tak stanowi. **Z taką sytuacją mamy do czynienia w przypadku analizowanych wykroczeń, gdzie przepis art. 129 § 3 k.w. jest przykładem podstawy prawnej, o której mowa w art. 30 § 2 k.w.**⁶⁰.

³ Tamże.

⁴ Tamże.

Tabela nr 9. Narzędzia służące do kradzieży – dysponowanie, wyrób, dostarczanie (art. 129 k.w.)

Tryb ścigania	§ 1, § 2 – z urzędu	
Typy	§ 1, § 2 – podstawowy, § 3 – informacyjny	
Przedmiot ochrony	ogólny	ogół stosunków społecznych dotyczących szeroko pojętej kwestii własności rzeczy
	grupowy (rodzajowy)	własność mienia i inne prawa majątkowe z nim związane
	bezpośredni (indywidualny)	ochrona bezpieczeństwa mienia przed kradzieżą na etapie przygotowania do popełnienia czynu zabronionego
Strona przedmiotowa	zachowanie się sprawcy	działanie sprawcy polega na wyrabianiu, posiadaniu lub nabywaniu wytrychów niepotrzebnych do jego pracy w zawodzie, dostarczaniu wytrychów osobom nietrudniącym się takim zawodem, wyrabianiu, posiadaniu lub nabywaniu kluczy do cudzego domu bez zezwolenia osoby uprawnionej lub organu administracji, wyrabianiu, posiadaniu lub nabywaniu narzędzi przeznaczonych do dokonania kradzieży lub dostarczaniu takich narzędzi innym osobom; nieistotne jest, czy sprawca będzie dostarczał tych przedmiotów odpłatnie, czy nieodpłatnie
	przedmiot czynu	wytrych, klucze, narzędzia
	okoliczności modalne (czas, miejsce, sposób, narzędzia, sytuacja)	nie mają znaczenia w miejscu popełnienia czynu
	skutek	wykroczenie materialne w zakresie dostarczania lub nabywania; wykroczenie formalne w zakresie wyrabiania i posiadania
	związek przyczynowo-skutkowy	zachodzi pomiędzy zachowaniem się sprawcy a skutkiem jego czynu, tj. sprawca narusza szeroko pojęte bezpieczeństwo cudzego mienia, czyniąc przygotowania do popełnienia czynu zabronionego poprzez wyrabianie, posiadanie lub nabywanie wytrychów lub kluczy do cudzego domu, wyrabianie, posiadanie lub nabywanie narzędzi przeznaczonych do dokonywania kradzieży albo dostarczanie takich narzędzi innym osobom
	Podmiot	powszechny
Strona przedmiotowa	wykroczenie popełnione umyślnie w obu zamiarach	

Literatura

- Bojarski M., Radecki W., *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, wyd. C.H. Beck 2016.
- Bojarski T., *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, wyd. Wolters Kluwer 2015.
- Dąbrowska-Kardas M., Kardas P., *Przestępstwa przeciwko mieniu*, wyd. Zakamycze 1999.
- Grzegorzczak T., Jankowski W., Zbrojewska M., *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, wyd. Wolters Kluwer, 2013.
- Kalina-Prasznic U., *Mała Encyklopedia Prawa*, wyd. C. H. Beck, 2005.
- Krawczyk T., *Glosa do Postanowienia Sądu Najwyższego z 26.06.2007 r., IV KK 73/07*, wyd. „Państwo i Prawo” 2009, nr 10.
- Kulik M., *Przestępstwo i wykroczenie uszkodzenia rzeczy*, wyd. Oficyna Wydawnicza Verba, 2005.
- Kulik M., Mozgawa M., *Zbieg przepisu art. 35 ustawy o ochronie zwierząt z przepisami typizującymi uszkodzenie rzeczy*, „Prokuratura i Prawo” 2011, nr 6.
- Marek A., *Kodeks karny z komentarzem*, wyd. Dom Wydawniczy 2005.
- Marek A., Pływaczewski E., Penczuk A., *Kradzież i paserstwo mienia prywatnego*, Wydawnictwo Prawnicze, 1985.
- Mucha D., *Kilka uwag o paserstwie nieumyślnym*, „Wydawnictwo Polskie Prawo” 2002, nr1/16.
- Palka P., *Przestępstwo czy wykroczenie paserstwa – rozważania wokół przedmiotu czynności wykonawczej*, „Prokuratura i Prawo” 2005, nr 7–8.
- Sośnicka A., *Przestępstwo i wykroczenie przywłaszczenia w polskim prawie karnym*, wyd. Wolters Kluwer, 2013.

Netografia

- Bojarski M., Radecki W., *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, wyd. 7, 2016, <https://sip.legalis.pl/document-view.seam?documentId=mjxw62zogytkmjsgiydemq&tocid=mjxw62zogytkmjsgiydemq&rowIndex=-1>.
- Daniluk P., *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, <https://sip.legalis.pl/document-view.seam?documentId=mjxw62zogi2dkmjugm2tina&tocid=mjxw62zogi2dkmjugm2tina&rowIndex=-1>.
- Polskie prawo, <http://www.openlaw.com.pl/wikka.php?wakka=Ruchomosc>.